

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Konceptió Területi Hatásvizsgálata

Készítette: ÉARFÜ Nonprofit Kft.

Debrecen, 2013

Nyilatkozat

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció környezeti, társadalmi és gazdasági hatásvizsgálata (területi hatásvizsgálat) a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat megbízásából készült.

A területi hatásvizsgálat elkészítése az alábbi jogszabályoknak megfelelően, azokkal összhangban készült:

- 218/2009 (X.6) Korm. rendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól,
- 2/2005 (I.1) Korm. rendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról,
- 297/2009 (XII.21) Korm. rendelet a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről.

A területi hatásvizsgálat környezeti értékelési részét a 297/2009 XII.21) Korm. rendelet szerinti szakértői jogosultsággal rendelkező szakértő végezte el.

.....
Dr. Mező Ferenc
ügyvezető

.....
Bánfi Gábor
szakértő
(SZKV-hu/09-1129, SZKV-le/09-1129,
SZKV-vf/09-1129, SZKV-zr/09-1129)

.....
Ibrányi András
tervezési menedzser

Tartalom

1. A területi hatásvizsgálat kidolgozási folyamatának ismertetése.....	5
1.1. Előzmények.....	5
1.2. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása	5
1.3. A területi hatásvizsgálat készítése során tett javaslatok hatása a terv, illetve program alakulására.....	6
1.4. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a területi hatásvizsgálat készítése során történő figyelembevétele	6
1.5. A területi hatásvizsgálat készítéséhez felhasznált adatok forrása	7
2. A terv, illetve program rövid ismertetése	8
2.1. A terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket.....	8
3. A terv megvalósítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása	15
3.1. a terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal	15
3.2 A terv rész céljainak környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása.....	28
3.3. a jelenlegi környezeti helyzet releváns, a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése.....	30
3.4. A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása és mindezek várható alakulása, ha a terv, illetve program nem valósulna meg.....	33
3.5. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők.....	36
3.6. Az előző pontok szerint meghatározott információkból kiindulva a terv megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése	38
4. Javaslatok a tervben érvényesítendő környezeti szempontú intézkedésekre, előírásokra, feltételekre, szempontokra	44
5. Összefoglaló.....	45

Rövidítések jegyzéke

2/2005 (I.11) Kormányrendelet	2/2005 (I.11) Kormányrendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról
218/2009 (X.6) Kormányrendelet	218/2009 (X.6) Kormányrendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről
BME	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
ÉARFÜ Nonprofit Kft.	ÉARFÜ Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság
Eurovelo	Európai Kerékpárút Hálózat
FVT	szolnoki funkcionális várostérség
JNSZMÖ	Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat
K+F+I	kutatás+fejlesztés+innováció
KKV	kis- és középvállalkozások
Koncepció	Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció
KÖTIVIZIG	Közép-Tisza-Vidéki Vízügyi Igazgatóság
NATURA 2000	EU ökológiai hálózata
OFK	Országos Fejlesztési Koncepció
OTK	Országos Területfejlesztési Koncepció
Területfejlesztési Törvény	1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről
TIKEVIR	Tisza-Körös-völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási Rendszer
VGT	Tisza Részvízgyűjtő Vízyűjtő Gazdálkodási Terv

1. A területi hatásvizsgálat kidolgozási folyamatának ismertetése

1.1. Előzmények

A 2012. január 1-i hatállyal megújított 1996. évi XXI. törvény a területfejlesztésről és a területrendezésről (Területfejlesztési Törvény) értelmében a megyei önkormányzatok alapvető feladatává vált a megyei területfejlesztés koordinálása.

A Területfejlesztési Törvény a regionális fejlesztési ügynökségek szerepét is meghatározzák, miszerint az ügynökségeknek együtt kell működniük a területfejlesztési programok bonyolításában, kapcsolatot kell tartaniuk a régióban működő szervezetekkel, valamint szerepet vállal programok megvalósításában.

A megyei önkormányzatok az új szerepük értelmében feladatuk kapták, hogy a 218/2009 (X.6) Kormányrendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről (218/2009 (X.6) Kormányrendelet) rendelkezéseinek megfelelően készítsék el a szükséges helyzetfeltáró munkarészeket, és az arra épülő megyei területfejlesztési koncepciót és programot az Európai Unió 2014-2020-as időszakára való felkészülés jegyében. A **helyzetfeltáró munkarészt** a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés a 290/2012 (XI.23) számú határozatával a **további tervezés alapjául elfogadta**.

A helyzetfeltáró munkarész alapján elindult a **megyei területfejlesztési koncepció** kidolgozása is, mely dokumentum **egyeztetési változatát** a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés a 195/2013 (III.27) számú határozatával közzétára bocsátotta (2013. március 28. - 2013. május 11.).

A 218/2009 (X.6) Kormányrendelet 9. §-a értelmében a területi tervek javaslattevő fázisának megalapozó munkarésze a **területi hatásvizsgálat** (környezeti, társadalmi, gazdasági), melynek **környezeti fejezetét** külön jogszabály, a 2/2005 (I.11) Kormányrendelet egyes tervek, illetve programok környezeti vizsgálatáról (2/2005 (I.11) Kormányrendelet) szabályozza.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat (JNSZMÖ) és az ÉARFÜ Észak-Alföldi Regionális Fejlesztési Ügynökség Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság (ÉARFÜ Nonprofit Kft.) között létrejövő Megállapodás értelmében az **ÉARFÜ Nonprofit Kft.** végzi a megyei területfejlesztési koncepcióhoz kapcsolódó **területi hatásvizsgálatot**.

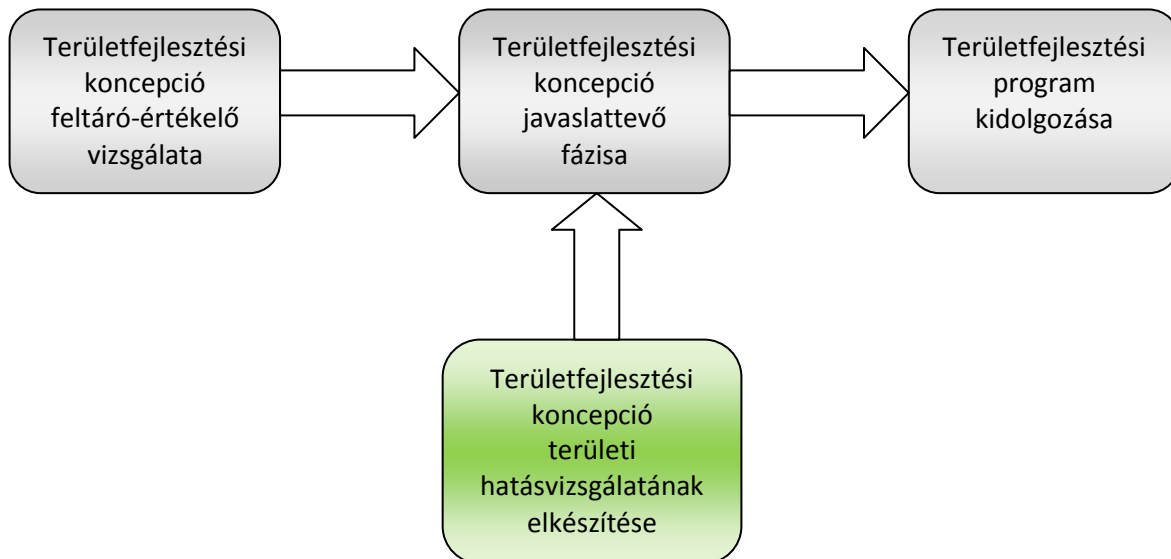
A területi hatásvizsgálat tartalmának meghatározásához a 218/2009 (X.6) Kormányrendelet 9. mellékletének, valamint a 2/2005 (I.11) Kormányrendelet 4. mellékletének tartalmi követelményeit vettük alapul, melyet kiegészítettünk a 2/2005 (I.11) Kormányrendelet 3. mellékletében megjelölt szervezetek által adott véleményekkel.

1.2. A tervezési folyamat más részeihez való kapcsolódása

A megyei területfejlesztési koncepció az **Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK)** megújításához kötődik. A megújított OTK tartalma, a megújított Országos Fejlesztési Koncepcióval (OFK) együtt összefoglalja minden fontos hazai politikai és szakpolitikai dokumentum releváns üzeneteit (különösen: Növekedési Terv, Új Széchenyi terv, Nemzeti Reformprogram, Geostratégia, Vidékstratégia).

A megyei területfejlesztési koncepciókat ezért az OTK tartalmával összhangban kell kialakítani. A megyei területfejlesztési koncepciók elfogadása ezért csak az OTK elfogadását követően történhet meg, melynek tervezett ideje 2013 őszre. Ennek ismeretében jelen területi hatásvizsgálat a tervezésnek egy olyan eleme, mely beépül a tervezési folyamatba, és hatást tud gyakorolni a

területfejlesztési koncepció tartalmára még annak elfogadását megelőzően, biztosítva ezzel a fenntarthatósági, és környezeti szempontok érvényesítését.

Az OFK és az OTK lesz az alapja a 2014–2020-as időszak hazai és uniós fejlesztésének. Ez alapján készül majd el a Partnerségi Szerződés (korábbi Nemzeti Fejlesztési Tervnek, illetve Nemzeti Stratégiai Referenciakeretnek megfelelő, az uniós forrásfelhasználásunk központi tervdokumentuma) és az ahhoz kapcsolódó uniós finanszírozású operatív programok.

1.3. A területi hatásvizsgálat készítése során tett javaslatok hatása a terv, illetve program alakulására

A területi hatásvizsgálat legfontosabb jellemzője, hogy még a **területfejlesztési koncepció elfogadását megelőzően**, azzal párhuzamosan készül, így iteráló jelleggel **hatást gyakorol a koncepció** tartalmára. A területi hatásvizsgálat elvégzése során a területfejlesztési koncepció kidolgozójával egyeztetünk, ezzel biztosítva az értékelésben megfogalmazott észrevételek, javaslatok érvényesülését, koncepcióba való beépülését.

1.4. A környezet védelméért felelős szervek és az érintett nyilvánosság bevonása, az általuk adott véleményeknek, szempontoknak a területi hatásvizsgálat készítése során történő figyelembevétele

A 2/2005 (I.11) Kormányrendelet 7. §-ának értelmében a környezeti vizsgálat konkrét **tartalmának és részletezettségének megállapításához** a környezet védelméért felelős szervek (melyek közül a 3. számú melléklet értelmében mindig részt vesznek: felügyelőség, nemzeti park igazgatóság, megyei kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szerve) szakmai véleményét is szükséges kikérni, mely megkérésekor, azok megalapozásához **tájékoztatást** szükséges nyújtani a tervről a 2/2005 (I.11) Kormányrendelet 7. §-ának (2)-ik bekezdés tartalmi előírásainak megfelelően.

A tájékoztatást megtettük az érintett szervezetek felé, a tematika kialakításánál a véleményeket figyelembe vettük. A visszaérkezett vélemények alapján az érintett szervezetek a tematikán nem változtattak, jóváhagyták azt.

Az elkészült területi hatásvizsgálat pedig megküldésre kerül az érintett szervezeteknek véleményezésre a 2/2005 (I.11) Kormányrendelet 8. § 3. bekezdésének megfelelően.

A **nyilvánosság bevonása** is megtörténik az dokumentáció elkészítése során, melynek legfőbb célcsoportja a természetvédelemért, környezetvédelemért felelős szakmai szervezetek, civil szervezetek, valamint természetesen a megyei lakosság. A tájékoztatás az alábbi módokon történik:

- honlap: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Ügynökség Nonprofit Kft. honlapján való közzététel, véleményezési lehetőséggel
- aktív társadalmasítás: az érintettek meghívásával zajló megyei szintű konzultáció a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat szervezésében

A véleményezésre 30 nap áll rendelkezésre.

1.5. A területi hatásvizsgálat készítéséhez felhasznált adatok forrása

A területi hatásvizsgálathoz szükséges adatokat az alábbi dokumentumok szolgáltatták:

- [EU 7. Környezetvédelmi Cselekvési Program](#): Az Európai Unió 6-ik Környezetvédelmi Cselekvési Programja 2012-es zárását követően elvégezték annak értékelését, és elindították a 7-ik Környezetvédelmi Cselekvési Program elkészítését is. Jelenleg a program még nincs elfogadva, azonban a javaslati csomag elérhető, mely a 2013-2020-as időszakot célozza intézkedéseivel,
- [Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia](#): Az Országgyűlés a 18/2013 (III.28) határozatával elfogadta a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiát, mely a 2012-2024 közötti időszakban érvényesítendő fenntarthatósági elveket, célokat, beavatkozásokat rendszerezi,
- [Nemzeti Környezetvédelmi Program](#): a Program Magyarország környezetvédelmi programja, mely a 2009-14 közötti időszakra vonatkozóan határozza meg az ország környezetvédelmi célterületeit,
- [Nemzeti Fejlesztés 2020 Országos Fejlesztési Konceptió és az Országos Területfejlesztési Konceptió](#): e dokumentumok szintén tartalmaznak olyan elveket, célokat, melyek alkalmazásával a 2014-20-as időszakban biztosíthatók lesznek a fenntarthatósági szempontok érvényesítése. A dokumentumok még nem kerültek elfogadásra, azonban a társadalmasításon lévő anyagaik elérhetők, így ezek kerültek figyelembe vételre,
- [Nemzeti Vidékstratégia](#): A Nemzeti Vidékstratégia célja, hogy 2020-ig a vidék társadalmi és gazdasági folyamataiban látható és minden érintett számára érezhető javulás következzen be. A Stratégia megalkotásával és végrehajtásával a tárca a vidéki Magyarország egészének megújítására törekszik. Ennek érdekében négy átfogó területről; az agrárgazdaságról, a vidékfejlesztésről, az élelmiszergazdaságról valamint a környezet védelméről határoz meg tennivalókat,
- [Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Környezetvédelmi Program \(2009-14\)](#): önálló környezet és természetvédelmi célrendszert jelöl ki, amely meghatározza a középtávú környezetpolitika időszakában elérendő környezeti és természeti célállapotokat
- [Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Konceptió helyzetfeltáró, és javaslattevő munkarészei](#): a helyzetfeltárás, mint már elfogadott dokumentum, a konceptió pedig mint készítés alatt álló dokumentum került figyelembe vételre
- [Tisza Részvízgyűjtő Vízyűjtőgazdálkodási Terv](#): A vízgyűjtő-gazdálkodási terv tartalmazza az összes szükséges információt, amely a víztestekről rendelkezésre áll, az állapotértékelések eredményét, azt, hogy milyen problémák jelentkeznek a tervezési területen és ennek milyen okai azonosíthatók, továbbá, hogy milyen környezeti célokat tűzhetünk ki, és ezek

eléréséhez milyen műszaki és szabályozási intézkedésekre, illetve pénzügyi támogatásokra, ösztönzőkre van szükség.

- regionális területfejlesztési operatív programok stratégiai környezeti hatásvizsgálata: a hatásvizsgálat elvégzéséhez kialakításra került a fenntarthatósági értékrend, mely a fenntarthatósági és fenntartható fejlődési üzeneteket térségi szinten értelmezi.

2. A terv, illetve program rövid ismertetése

2.1. A terv céljainak, tartalmának összefoglaló ismertetése, kiemelve a környezeti értékelés készítése szempontjából fontos részeket

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció (Koncepció) legfőbb célja hogy **megalapozza a megye jövőbeli fejlesztéseit**. A koncepció a „teljes tervezés” metódusa alapján készül, miszerint a megye szempontjából minden releváns ágazatra, szakterületre ki kell terjednie. A koncepció a helyzetfeltáró munkarészben megállapított erősségek és gyengeségek figyelembe vételével épít a megyei potenciálokra, kezeli a megyét hátrányosan érintő folyamatokat.

A koncepció egyik legfontosabb feladata, hogy megfogalmazza a megye **2030-ra vonatkozó jövőképét**, azaz azt az állapotot, ahova a megye el szeretne jutni 2030-ra. A jövőképben megfogalmazott célok elérését pedig a **2020-ra megfogalmazott stratégiai célrendszer** szolgálja.

A Koncepció az alábbi célrendszert fogalmazta meg:

ÁTFOGÓ CÉLOK 2030				
<p>A1. ERŐTEJES KAPCSOLÓDÁS A MAKROGAZDASÁG FEJLŐDÉSI TENGELYEIRE</p> <p>A megye a Budapest metropolisz-térség dinamikusan urbanizálódó külső gyűrűjének részévé, illetve haszonélvezőjévé válik</p>	<p>A2. VÁLTOZATOS KULTÚRTÁJAK DINAMIKUS EGYENSÚLYA</p> <p>Kialakulnak a globális társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatokhoz rugalmasan alkalmazkodni képes vidék társadalmi, intézményi, tájszerkezeti feltételei</p>	<p>A3. EGÉSZSÉGES, KÉPZETT LAKOSSÁG, EGYÜTTMŰKÖDŐ TÁRSADALOM</p> <p>A megyében fennmaradnak és dinamikusan bővülnek a tudás- és hálózattársadalomba való bekapcsolódás terén elért eredmények és kialakulnak a munkaerőpiacra jutásban korlátozott csoportok bekapcsolódásához szükséges feltételek</p>		
STRATÉGIAI CÉLOK 2014-20				
Területi célok				
<p>T1. Szolnok nagyvárostérség pozíciójának megerősítése a Bécs-Budapest-Belgrád fejlődési tengely és a Tisza-völgy térrendszereiben</p>	<p>T2. Az ipari agglomeráció városiasságának erősítése és a gazdaság diverzifikációja a Jászságban</p>	<p>T3. Városhálózati szerepek és város-vidék kapcsolat megújítása a tiszántúli mezővárosi térségben</p>	<p>T4. Tiszazug és Körös mente pozíciójának és önfenntartó képességének javítása</p>	<p>T5. Tisza menti „ökosztráda” alrendszerének kiépítése</p>
Specifikus célok				
<p>S1. A lakosság képzettségi szintjének</p>	<p>S2. Az agrárvertikum versenyképességének,</p>	<p>S3. Leszakadó társadalmi csoportok</p>	<p>S4. A társadalom és a gazdaság</p>	

és egészségi állapotának javítása	tájfenntartó- és foglalkoztatási potenciáljának növelése	életminőségének és esélyegyenlőségének javítása	megújulását, a táj konszolidációját hátráltató infrastrukturális hiányosságok felszámolása
Horizontális célok			
H1. Hálózat-társadalom Kiépülése: Az önszerveződés és együttműködés erősítése, a társadalmi tőke növelése	H2. Hozzájárulás az országos megújuló energiahasznosítási arány és energiahatékonyság növeléséhez	H3. Előrelépés a komplex társadalmi, gazdasági, környezeti fenntarthatóság terén, szervezeti-intézményi feltételek javítása	H4. A foglalkoztatás növelése a társadalom minden aktív korú szegmensében

A Konceptió által megfogalmazott jövőkép szintjén megfogalmazásra kerülnek a 2030-ra vonatkozó célállapotok. Ennek értelmében a **Konceptió ügyel** arra, hogy a célállapot elérése a **környezettel összhangban** menjen végbe. Figyelmet fordít a folyók menti erdőállomány fenntartására és növelésére, magas hozzáadott értékű termékek előállítására a klímaváltozás kihívásaihoz alkalmazkodó, integrált vízgazdálkodásra épülő tájfenntartó-, fejlesztő-, és stabilizáló gazdálkodás keretében. Külön gazdasági, elsősorban turisztikai központként kerül megemlítésre a Tisza-tó térsége, ahol az idegenforgalomra épülő jövedelemtermelő képesség folyamatosan javul. Ezen kívül fontos turisztikai kapcsolatok elérhetők a Tisza, Zagyva, és a Hármas-Körös vízi és kerékpáros infrastruktúra által.

A 2030-ra megfogalmazott átfogó célok szintjén a **környezeti szempontok markánsan** az A.2 Változatos kultúrtájak dinamikus egyensúlya cél kapcsán jelenik meg, miszerint a természeti erőforrásokkal való új típusú, fenntartható gazdálkodás rendszere, az agrár-élelmiszeripari-zöldipari-megújuló energetikai vertikum, valamint a kisvárosok hálózatának összehangolt, munkamegosztásra épülő, differenciált megújítása-megerősítése az egyedi adottságok kellően érzékeny hasznosítására építve alapozhatja meg a tartósan egyensúlyos tájak kialakulását. A mezőgazdaságban pedig a jelenleginél mozaikosabb tájhasználatra, és komplexebb termelési szerkezetre, és ezzel összefüggő vízgazdálkodás felépítésére van szükség, továbbá figyelemmel kell lenni a mezőgazdaság tájfenntartó és foglalkoztató szerepének összhangjára is.

A Konceptió stratégia célok megfogalmazásával kíván hozzájárulni a jövőkép eléréséhez, mely keretében **5 db. területi cél** kerül megfogalmazásra. A területi célok **környezeti szempontból** egyik fontos eleme a **T.5 Tisza menti „ökosztráda” alrendszereinek kiépítése** területi cél, mely értelmében Tisza-mentén az árvízbiztonság teljes kiépítésével összehangoltan megvalósul a megyei Tisza-szakaszon a folyó menti térség „ökosztrádává”, és arra szerveződő komplex tájgazdálkodási klaszterre fejlesztése. Ezen belül a Tisza-tó térsége az ország keleti felének meghatározó rekreációs zónájává válik.

A többi **területi cél** inkább funkcionális megközelítésű, jellemzően a fejlesztések szempontjából együtt kezelendő térségek fejlesztési irányait határozzák meg. A térségek esetében a Konceptió az adott térséghez illeszthető prioritásokat határoz meg, melyek természetesen a **környezetre** jelentősebb **hatást** gyakorolnak:

- T.1 Szolnok nagyváros-térség:
  - Szolnok nagyváros- térség csapágyvárosi szerepét erősítő szerkezet- alakító beavatkozások (M8, M4, VO Szolnok- Szajol vasúti logisztikai központ kialakításának

- közlekedési és területhasználati feltételei, szolnoki Tisza-híd, térség kisrepülőgépes elérhetőségét biztosító terminál, fejlesztések hatását megyei szinten szétterítő főúti kapcsolatok, ezekhez kapcsolódó FVT szintű településüzemeltetési,- ingatlangazdálkodási és tájgondnoksági szervezetek)
- Az adaptív vízgazdálkodás Kelet- magyarországi kutatási- fejlesztési és kísérleti-innovációs központjának létrehozása (K+F bázis létrehozása a KÖTIVIZIG-hez kapcsolódva és a BME-vel kooperációban; kihelyezett vízmérnök-képzés a Szolnoki Főiskolán, szakközépiskolai és felnőttképzés; e szerephez kapcsolódó innovatív KKV-k és K+F tevékenységek támogatása, a tájgondnokságok létrehozásának szellemi bázisa, integrált tájgazdálkodási kísérleti innovációs központ Nagykörűben; nemzetközi kapcsolatépítés hasonló profilú városokkal, tematikus konferenciák, rendezvények, evezősport)
  - Életminőség integrált fejlesztése a Szolnoki funkcionális várostérség területén (, városi elérhetőség javítása, közösségi közlekedés, ökológiai szolgáltatások fejlesztése a holtág rehabilitációhoz kapcsolódóan, kerékpárutak fejlesztése, vasúti fejlesztések)
  - T.2 Jászszági ipari agglomeráció:
    - Budapesti agglomerációhoz, Szolnok nagyváros-térséghez és Jászág-Heves ipari-logisztikai agglomerációhoz való kapcsolódás közlekedési feltételeinek javítása (32-es gyorsforgalmi minőségű kapcsolat, 31-es főút kapacitásfejlesztése, M32, M8, Jászberény-Jászárokszállás-Gyöngyös főút, közösségi közlekedés)
    - Zagyva menti integrált víz- és környezetgazdálkodási térség kialakítása, rekreációs és ökológiai szolgáltatások fejlesztése (Zagyva-Tarna vízgyűjtő fejlesztése, Jászfákhalma-Jászberény-Jászfelsőszentgyörgy rekreációs zóna, városi sportpark/állatkert, termálstrand, kerékpárút, ökopark-tanösvény, kulturális örökség, belterületi Zagyva-part szerkezetalakító-jóléti fejlesztése, fásítás, kerékpárutak funkcionális gazdagítása, művészeti iskolák land-art projekt-workshopok, fesztiválok, tájvédelmi körzet létrehozása)
  - T.3 Tiszántúli mezővárosi térség:
    - A Tiszántúl nagytérségi integrációja és az M4-es menti gazdaság összehangolt fejlesztése (hiányzó gyorsforgalmi, városközi főúthálózati elemek és Kisköre-Pusztataskony híd, kompátkelő fejlesztése, 100-as vasút felújításának befejezése, M4 menti települések meglévő telephelyeinek fejlesztése, barnamezős területek rekultivációja, újrahasznosítása)
    - Térség zöldgazdasági arculatának megerősítése (Karcagi ökopark továbbfejlesztése, Kunmadarasi repülőtér komplex környezeti és tájrehabilitációja és újrahasznosítása szociális foglalkoztatási programmal integráltan, zártrendszerű 0-hulladékkibocsátású agrár-terméklánc KKV-k ösztönzése, tájspecifikus agrárium és élelmiszer-gazdaság, erdősítési-tájfásítási foglalkoztatási programok, zöldipari mikrovállalkozások és KKV-k, oktatás-képzés, vásárok-konferenciák, kiürült városi intézmények zöldipari inkubátorházzá, továbbképző központtá fejlesztése, infrastruktúrával ellátott, részben betelepült gazdasági területek elérhetőségének, telephelyvonzó képességének megerősítése, arculatépítése, önfenntartó tanyák, alulhasznosított gazdasági területek extenzívebb hasznosítása)
    - Tisza-tó integrált turisztikai fejlesztése a Bükk-Eger és a Hortobágy kapcsolódó területeivel összehangoltan (Tiszafüred-Poroszló és Abádszalók-Kisköre településpárok térségközpont szerepeinek összehangolt fejlesztése, a háttértelepülések egészségturizmusának fejlesztése, nagytérségi kerékpárút-hálózat; közös turisztikai desztináció- térség, hétvégi házas üdülőterületek funkcióbővítő-szerkezetalakító megújításának elindítása, ökoturisztikai programok, Téli Tisza-tó Stratégia megvalósítása, vezetett kerékpáros/evezős/buszos gyermek, idős szociális üdültetési „barter”: Heves-JNSZ megyék intenzív együttműködése)
  - T.4 Tiszazug és Körös mente:

- Nagytárségi kapcsolatokban rejlő gazdaságfejlesztési potenciál megerősítése; Körösmente-Tiszazug értékeiben rejlő jövedelemtermelő képesség növelése Tiszazug és Körös mente nagytárségi integrációja: M44, Mezőtúr-Túrkeve kapcsolata az M4-es gyorsforgalmi úthoz, Tiszaföldvár-Mezőtúr közötti kelet-nyugati út térségi feltáró szerepének erősítése, kapacitásfejlesztése; Mezőtúr-Szarvas közötti Körös-híd, Csongrád-Csépa közötti Tisza-híd megépítése, azokhoz vezető utak felújítása, megerősítése, 146-os vasút korszerűsítése, elérhetőség javítása
- T.5 Tisza menti „ökosztráda”:
  - Tisza menti integrált, adaptív térségi vízgazdálkodás megalapozása az EU vonatkozó irányelveinek megfelelően, összehangolt árvízvédelmi és tájgazdálkodási szervezeti háttér kialakítása (árapasztó tározók és Szolnok-Csongrád közötti nagymeder fejlesztése VGT kapcsolódó célkitűzéseinek és elveinek egyidejű érvényesítésével, Tisza menti tájgazdálkodási klaszter létrehozása a Szövetség az Élő Tiszáért Egyesület tevékenységének kibővítésével, Tisza Részvízgyűjtő Gazdálkodási Tanács tevékenységi körének kibővítése, Tisza-völgyi Műhely reaktiválása)
  - Holtágak integrált tájgazdálkodási és turisztikai programba illesztett összehangolt rehabilitációja (vízgazdálkodási-ökológiai-rekreációs célú integrált holtág-megújítás, vízutánpótlás, holtágak tájgazdálkodási célú hasznosítási feltételeinek megteremtése, vizsgálva egyes holtágak összekapcsolásának lehetőségét, holt-ág rezervátum)
  - Integrált vízgazdálkodásra épülő teljes halgazdálkodási vertikum felépítése (az S.2. agrárvertikumra vonatkozó specifikus céllal összehangolt komplex agrár-élelmiszeripari program megvalósítása, melyből ez a prioritás elsősorban a komplex tájgazdálkodásba is illeszkedő, turisztikai desztinációkhoz is kapcsolódó programelemeket támogatja)
  - Tájgazdálkodási mintaprojektek, a táji diverzitást és a turisztikai vonzerőt növelő fejlesztések megvalósítása a Tisza mentén (Nagykörű, Tiszabő-Tiszaroff térség, Tiszaföldvári térség, Körös mente-Tiszazug tájgazdálkodási mintaprojektek; erdősítés, tájfásítás, mozaikosabb tájkép kialakítása az S.4. specifikus célhoz is kapcsolódva, EUROVELO, vízi és kerékpáros túra bázisok gátór házakkal kombinált hálózatának integrált fejlesztése)
  - Szociális fókuszú integrált tájgazdálkodás ösztönzése a Tisza menti kistelepülésekben (munkaintenzív, jelentős foglalkoztatási képességű gazdálkodási formák kialakítása, vízgazdálkodáshoz kapcsolódó élelmiszer- és nyersanyagtermelés, extenzív gyümölcsstermesztés, ártéri gazdálkodás, legeltető állattartás, erdőgazdálkodás, megújuló energiaforrás-termelés, az öfenntartás irányába mutató ellátórendszerek kiépítése)

A specifikus célok jellegükből adódóan nem egy térséghez kötődő célok összessége, hanem valójában a megye egészét érintő kitörési pontokra reagáló intézkedés együttes. A **specifikus célok** szintjén a **környezeti szempontok** az alábbi módon jelennek meg a Koncepcióban:

- S.1 A lakosság képzettségi szintjének és egészségi állapotának javítása:
  - Gazdasági struktúrájához, stratégiai ágazataihoz igazodó felső- és középfokú műszaki képzés bővítése a megyében, a szomszédos megyék képzőintézményeivel összehangoltan (agrár- és élelmiszeripar, zöldipar és megújuló energiaipar, integrált víz- és tájgazdálkodás)
- S.2 Az agrárvertikum versenyképességének, tájfenntartó- és foglalkoztatási potenciáljának növelése:
  - A megyei agrárvertikum versenyképességének és a megye gazdaságában betöltött szerepének növelése (ökológiai gazdálkodás során előállított termékek részarányának növelése)

- Élőmunka igényes, tájspecifikus agrárágazatok fejlesztése (állattenyésztés komplex megújítása, meglévő állattenyésztő telepek versenyképességének növelése, ökológiai állattartás, integrált vízgazdálkodásra épülő haltenyésztés és teljes halgazdálkodási vertikum kialakítása, geotermikus energián alapuló kertészeti formák támogatása)
- Integrált vízgazdálkodás a klímaváltozásra való felkészülés és a természeti erőforrások megújuló hasznosítására épülő jövőgazdaság jegyében (öntözött területek részarányának növelése; a meglévő öntözőkapacitások rekonstrukciója és fokozottabb hasznosítása, Jászági-főcsatorna integrált megvalósítása a Tisza Részvízgyűjtő Vízyűjtő Gazdálkodási Terve „talajvíz megcsapolás-csökkentő” célkitűzésével összhangban, halgazdálkodással való összekapcsolódás, rizstermesztés, akvapónia)
- K+F+I, közép- és felsőfokú képzés (az agrárium teljes vertikumában és a kapcsolódó feldolgozóipari ágazatokban, klímaváltozáshoz való alkalmazkodás, tájspecifikus termékek, fajok, biotermelés, együttműködési lehetőségek, üzleti menedzsment és marketing háttér biztosítása, a fenntartható agrárgazdálkodáshoz szükséges ismeretanyag átadásáért is felelős tájközpontok, képzőhelyek hálózatának kialakítása)
- Agrár-környezetvédelmi tevékenységek és a társadalmi fenntarthatóság ösztönzése (Magas Természeti Értékű Területek és Natura 2000 területek kezelésével kapcsolatos ismeretek átadása, jelentős élőmunka-igényű növénytermesztési tevékenység, extenzív tájhasználati formák, tájfásítás, erdősítés, integrált tájgazdálkodás, általános iskolai tudatformálás, helyi gazdaság-helyi termékek-helyi piacok: az agrárium és a kapcsolódó vertikum helyi foglalkoztatási és jövedelemtermelő képességének maximalizálása)
- S.3 Leszakadó társadalmi csoportok életminőségének és esélyegyenlőségének javítása:
  - Érték- és mintaadó környezeti kultúra terjesztése, az egészséges, magas színvonalú lakókörnyezet kialakítása a leszakadó térségekben (egészséges ivóvíz biztosítása)
- S.4 A társadalom és a gazdaság megújulását, a táj konszolidációját hátráltató infrastrukturális hiányosságok felszámolása:
  - Az alsóbbrendű úthálózat minőségi fejlesztése, a térségi közúthálózat összeköttetéseinek bővítése, kerékpárutak építése
  - Vízi közmű hiányosságok felszámolása és a klímaváltozáshoz alkalmazkodó új műszaki és szervezeti rendszerek kiépülése (az ivóvíz-minőség javítása és az elavult infrastruktúra felújítása, hagyományos és szürkevíz-hasznosításra, vízviisszatartásra épülő szennyvízkezelés rendszerek kiépítése; a belterületi vízrendezés csapadékvíz-visszatartás ösztönzése az alulhasznosított mély fekvésű települési területek hasznosításával, külterületi vízi infrastruktúra és működési rendszerének megújítása a klímaváltozáshoz való alkalmazkodó képesség növelése érdekében, szakirányú vállalkozások és foglalkoztatás, a kapcsolódó innovációk támogatása)
  - Önfenntartó települési energetikai programok kialakítása (épületállomány komplex energiahatékonysági fejlesztése, biomassza hasznosítása, geotermális és napenergia hasznosítása, megújuló energetikai beavatkozások integrálása a térségi hulladékgazdálkodási programokba, kapcsolódó vállalkozások és foglalkoztatás támogatása)
  - Táj teljesítőképeség fokozása tájrendezéssel, tájrehabilitáció (tájgondnokság megszervezése, területhasználat optimalizálása, művelési ágváltás, birtokrendezés, erdősítés-tájfásítás, táji mozaikosság, diverzitás fokozása, mezővédő erdősávok kialakítása, tájsebek gyógyítása, egyedi tájértékek védelme, bemutatása és összekapcsolása, zöldfolyosók, fásított kerékpárutak építése)

A megfogalmazott 4 db horizontális cél alapvetően térség- és ágazat-független szemléletben érvényesítendő, vagyis ezek a célkitűzések a legtöbb programban és projektben megvalósítandók. A **horizontális célok** szintjén a **környezeti szempontok** az alábbi módon jelennek meg a Konceptióban:

- H.2 Hozzájárulás az országos megújuló energia hasznosítási arány és energiahatékonyság növeléséhez:
  - Támogatott programokban, projektekben energetikai szempontok érvényesítésének megkövetelése
  - Megújuló energiahasználat (/ki/termelés, előállítás, felhasználás) és a kapcsolódó eszköz- és berendezésgyártás, tervező-kivitelező-karbantartó vállalkozások támogatása
  - Energhatékonyág növelő beruházások előnyben részesítése
  - Tudatformálás támogatása
- H.3 Előrelépés a komplex társadalmi, gazdasági, környezeti fenntarthatóság terén, szervezeti-intézményi feltételek javítása:
  - Támogatott programok, projektekben fenntarthatóság szempontjából javulást eredményező projekt illetve programelemek támogatása
  - Fenntarthatóságot komplexen javító célirányos programok és tudatformálás támogatása

A Konceptióban a megye sajátosságaira alapozott **elvek** is megfogalmazásra kerülnek, melyek **környezeti vonatkozása** szintén nem elvitatható:

- (jól) működő rendszerek, meglévő értékek továbbépítése, továbbfejlesztése, továbbgyűrűző hatásainak erősítése (pl. Jászság ipari potenciálja, agrárvertikum, országos jelentőségű turisztikai vonzerők, legjelentősebb térszervező központok, tájgazdálkodási innovációs bázis, felsőfokú szakképzés)
- a fejlődés alapfeltételét jelentő infrastrukturális, tudás- és készségbeli, szervezeti, intézményi, szemléletbeli hiányok felszámolása, mérséklése a reális lehetőségek figyelembe vételével (nagyterrségi kapcsolatok, esélyegyenlőség megteremtését szolgáló intézmények, integrált vízgazdálkodási infrastruktúra, info-kommunikációs infrastruktúra, együttműködés kultúrája, elérhetőség, szakképző intézmények)
- a térség kihívásaira várhatóan adekvát választ adni képes jó gyakorlatok adottságokhoz illeszkedő alkalmazása és helyi innovatív megoldások kidolgozása (pl. Jászság városiasságának erősítése, Tisza menti „ökosztráda”, tájgazdálkodási kísérleti programok, Nagykunság zöldipari arculatának felépítése, tájgondnokság rendszere, örökséggazdálkodás szakemberképzése, a társadalmi felzárkóztatás megyei intézményi hátterének felépítése)

Fenti elvek mellett külön **elvrendszer** került megfogalmazásra a **területfelhasználás** és **erőforrás-gazdálkodás** kapcsán:

- Az erőforrások védelmének elve:
  - Meglévő, de még fel nem használt lakó és gazdasági területek használatának kiemelt támogatása.
  - Előnyben kell részesíteni a nem, vagy csak nehezen megújuló helyi erőforrások (termőföld, természetes, illetve természetközeli állapotú területek, tájkép) védelmét szolgáló területhasználatot.

Ezen belül kiemelten kell kezelni:

- az új beépítésre szánt területek kijelölésének tilalmát,
- a meglévő utak nyomvonalainak maximális felhasználását,
- hosszabb távon felesleges fejlesztési területek átmeneti felhasználásának programozását,

- a felszíni vizek évszakok közötti kiegyenlítő tárolását,
  - a jó minőségű szántóföldek megőrzését, más célú hasznosítástól való védelmét,
  - a táj többi alkotóelemével összhangban lévő erdőterületek növelését.
- A térségi gondolkodást erősítő, hatékony és fenntartható térségi rendszereket kialakító térhasználat-szervezés elve:
    - Előnyt kell élvezniük a helyi erőforrásokat minél sokoldalúbban hasznosító, a környezetbe illeszkedő, az anyag, energia, információ és tudás áramlását minél hosszabban az adott térségben tartó, valamint a város-vidék munkamegosztást kibontakoztató kezdeményezéseket
    - A fejlesztések járuljanak hozzá a lakosság lakó-, üdülő- és munkahelyéül szolgáló táj megismeréséhez, erősítsék a táji, környezeti értékek fenntartásával szembeni tudatosságot és felelősséget.
    - Elő kell segíteni a közös településüzemeltetésre szerveződő együttműködések elterjedését
    - Törekedni kell a települések területkínálatának összehangolására
  - A személy-, anyag- és energiamozgatás időigényét csökkentő és fenntartható módon kielégítő térhasználat-szervezés elve:
    - Helyi termelés, -feldolgozás, szolgáltatások és a helyi piacok belső kapcsolatainak fejlesztése.
    - Törekedni kell az utazási, szállítási kényszer és idő csökkentését, és a fenntartható és biztonságos utazási, szállítási módok elterjedését elősegítő térhasználat kialakítására

Ezen belül kiemelten kell kezelni:

- a külső tényezőktől független gazdálkodás arányának növekedését,
  - az autonóm települések, térségek kialakulását szolgáló területhasználatot.
- A lakosság egészségmegőrzését és veszélyeztetettségének csökkentését szolgáló térszerkezet alakításának elve:
    - A már meglévő és a rendszeresen megjelenő veszélyek elleni komplex tevékenységen belül növelni kell a megelőzésre és az alkalmazkodó képesség növelésére fordított arányt
    - Elő kell segíteni a komplex tájgazdálkodás elterjedését

Ezen belül kiemelten kell kezelni:

- az országos viszonylatban is kiemelkedően magas parlagfű-fertőzöttség elleni folyamatos, összehangolt tevékenységet, a szennyezett területek visszaszorítását
- A helyi értékek megőrzését és az azokhoz való hozzáférést biztosító térhasználat-szervezés elve:
    - Biztosítani kell a közkinccset képező természeti és kulturális értékek, valamint az ezekhez kapcsolódó rendezvények helyszínének fenntartható módon történő elérhetőségét, akadálymentesítését
    - A fejlesztések helykiválasztásának a fenntarthatóságot és az értékmegőrzést egyaránt szolgálnia kell

Ezen belül kiemelten kell kezelni:

- a felszín alatti és felszíni vizeink védelmét, fontosságának társadalmi elismertségét,

- az arra alkalmas területeken az ártéri- és a megújított fokgazdálkodás elterjedését szolgáló területhasználatot

3. A terv megvalósítása környezeti hatásainak, következményeinek feltárása

3.1. a terv céljainak összevetése a terv szempontjából releváns nemzetközi, közösségi, országos vagy helyi szinten kitűzött környezet- és természetvédelmi célokkal

Az 1.5 Területi hatásvizsgálat készítéséhez felhasznált adatok forrása című fejezet során bemutatásra kerültek azok a nemzetközi, közösségi illetve országos dokumentumok, melyek alapját képezték a Koncepció környezeti és természetvédelmi vizsgálatának. Az alábbiakban kerül sor e dokumentumok célrendszerének összevetésére a Koncepcióban megfogalmazott célokkal.

EU7 Környezetvédelmi Akcióprogram

Az Európai Unió 6-ik Környezetvédelmi Cselekvési Programja 2012-es zárását követően elvégezték annak értékelését, és elindították a 7-ik Környezetvédelmi Cselekvési Program elkészítését is. Jelenleg a program még nincs elfogadva, azonban a javaslati csomag elérhető, mely a 2013-2020-as időszakot célozza intézkedéseivel.

EU7 Környezetvédelmi Akcióprogram	JNSZMTK kapcsolódó céljai	Kapcsolódás minősége ¹
<p>Az uniós természeti tőke védelme, megőrzése és fejlesztése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a biodiverzitás stratégiájának megvalósulása - európai vízkinccs megőrzéséről szóló terv - halállományok egészséges szintjének 2020-ig történő helyreállítása - levegőminőségi szabályozással való teljes összhang - a talajerózió visszaszorítása, a talaj szervesanyag-tartalmának növelése, a szennyezett helyszínek helyreállítása és földhasználati megfontolások - nitrogén- és foszforkibocsátás csökkentése, beleértve a települési és ipari szennyvízből és a műtrágyahasználatból származó kibocsátás csökkentését is - az erdőkkel szembeni igények és az erdők előnyeinek sokfélesége, és stratégiai erdővédelmi és -fejlesztési megközelítés 	<p>A.2: integrált vízgazdálkodás, természeti erőforrásokkal való gazdálkodás agrár-élelmiszeripari, zöldipari-megújuló energetikai vertikum megújításával, megerősítésével, mezőgazdasági vízgazdálkodás megerősítése, halgazdálkodás erősítése, tájfenntartó gazdálkodás</p> <p>T.1: adaptív vízgazdálkodás fejlesztési, kísérleti és innovációs központjának létrehozása</p> <p>T.2: Zagyva-menti integrált víz- és környezetgazdálkodási térség, vízgyűjtő fejlesztés</p> <p>T.5: Tisza menti integrált, adaptív térségi vízgazdálkodás, Tisza menti tájgazdálkodás, halgazdálkodási vertikum, erdősertés</p> <p>S.2: integrált vízgazdálkodás, öntözés, agrár-környezetvédelem, ökológiai gazdálkodás, erdősertés</p> <p>S.3: leszakadó térségek fejlesztése, ivóvíz program, csatornázás</p> <p>S.4: egyedi tájértékek védelme, zöldfolyosók, diverzitás fokozása</p>	<p>★★★★★</p> <p>A kapcsolódás erős és világos.</p>
<p>Erőforrás-hatékony, környezetbarát és versenyképes uniós gazdaság kialakítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - éghajlat- és energiapolitikai célkitűzések, üvegházhatású gázkibocsátás csökkentése - ipar teljes környezeti hatása minden 	<p>T.5: tájgazdálkodási mintaprojektek</p> <p>S.2: geotermikus energián alapuló kertészet, agrárium klímaváltozáshoz való adaptációja, agrár-környezetvédelmi tevékenységek, erdősertés, fásítás</p> <p>S.3: ivóvíz program, csatornázás</p> <p>S.4: önfenntartó települési energetikai</p>	<p>★★★★☆</p> <p>A Kapcsolódás egyértelmű a klímapolitikához, energiapolitikához, azonban a</p>

¹ 5 fehér csillag a kapcsolódás hiányát, míg 5 zöld csillag erős kapcsolódást jelöl.

<p>ipari ágazatban jelentősen csökkenjen, az erőforrás-hatékonyság pedig megnőjön</p> <ul style="list-style-type: none"> - termelés és a fogyasztás teljes környezeti hatása csökkenjen, különösen az élelmiszer-ipari, a lakás- és a mobilitási ágazatban - a hulladékkal, mint erőforrással való gazdálkodás, hulladékképződés csökkenjen, energetikai hasznosítás az újrafeldolgozásra alkalmatlan anyagokra korlátozódjon, az újrafeldolgozható és a komposztálható anyagok hulladéklerakóban való elhelyezésének megszüntetése - vízstressz visszaszorítása 	<p>programok, energiahatékonyság javítása, megújuló energia integrálása térségi hulladékgazdálkodási programokba, vízi közmű hiányosságok felszámolása, ivóvíz minőség javítása, szennyvízkezelési rendszerek kiépítése, belterületi vízrendezés, csapadék visszatartás, külterületi vízi infrastruktúra megújítása,</p> <p>H.2: megújuló energia felhasználás, energiahatékonyság</p>	<p>Koncepcióban tovább szükséges erősíteni az ipar környezeti hatásának csökkentését, hulladékgazdálkodást.</p>
<p>Környezeti terhelés csökkentése, egészség és jólétet fenyegető kockázat csökkentése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - levegőminőség jelentősen javítása - zajszennyezés csökkentése - ivó- és fürdővíz biztonsága - veszélyes anyagok – köztük a termékekben lévő anyagok – használatával kapcsolatos környezeti és egészségi kockázatok felmérése és minimalizálása - éghajlatváltozás hatásaihoz való alkalmazkodás 	<p>S.2: agrárium klímaváltozáshoz való adaptációja</p> <p>S.4: vízi közmű hiányosságok felszámolása, ivóvíz minőség javítása, szennyvízkezelési rendszerek kiépítése, belterületi vízrendezés, csapadék visszatartás, külterületi vízi infrastruktúra megújítása</p> <p>H.2: megújuló energiahasználat, energiahatékonyság fejlesztése</p>	<p>☆☆☆☆☆</p> <p>A kapcsolódás közepes. A Koncepcióban erősítendő a levegő- és zajszennyezés csökkentése, veszélyes anyagok használatával kapcsolatos kockázatkezelés.</p>
<p>A környezetpolitika tudományos eredményekkel való szilárdabb alátámasztása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a politikai döntéshozók és a vállalkozások szilárdabb alappal rendelkezzenek környezet- és éghajlatpolitikájuk kialakításához és végrehajtásához, a költségek és hasznok mérése tekintetében is - felmerülő környezeti és éghajlatváltozási kockázatok megértése, értékelése, kezelése - környezetpolitika és tudomány közötti kapcsolódási terület 	<p>A.3: humántőke fejlesztés, társadalmi tőke fejlesztése, együttműködés</p> <p>T.1: az adaptív vízgazdálkodás Kelet-magyarországi kutatási- fejlesztési és kísérleti-innovációs központjának létrehozása,</p> <p>S.1: képzések fejlesztése agrár- és élelmiszeripar, zöldipar és megújuló energiaipar, víz- és tájgazdálkodás terén</p> <p>T.4: tájgazdálkodási kísérleti programok, összehangolt oktatási-szakképzési fejlesztés</p> <p>S.1: gazdasági igényekhez igazodó közép- és felsőfokú szakképzés agrár- és élelmiszeripar, zöldipar, megújuló energiaipar, integrált víz- és tájgazdálkodás szakterületeken, felnőttképzés, oktatási központok szolgáltatásainak fejlesztése</p> <p>S.2: K+F+I az agrárium teljes vertikumában</p>	<p>☆☆☆☆☆</p> <p>A kapcsolódás erős és világos.</p>
<p>Az uniós városok fenntarthatóságának növelése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fenntartható várostervezés és rendezés 	<p>A.2: térségi elérhetőség javítása, városközpontok differenciált megerősítése</p> <p>T.1: városok elérhetősége, közlekedésfejlesztés, ökológiai szolgáltatások, kerékpáros közlekedés</p> <p>T.2: közösségi közlekedés fejlesztése, Jászberény és vonzásterületének komplex fejlesztése</p> <p>T.3: térségi szinten összehangolt településfejlesztés, mezővárosi kulturális örökség megőrzése, térség zöldgazdasági arculatának erősítése</p>	<p>☆☆☆☆☆</p> <p>A kapcsolódás erős és világos.</p>

	<p>T.4: funkcióbővítő fejlesztések, tájrendezés, energetikai felújítások</p> <p>S.4: helyi gazdaság, helyi termékek, önfenntartó települési energetikai programok, energiahatékonyság javítása</p>	
--	--	--

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia (2012-2024)

Az Országgyűlés a 18/2013 (III.28) határozatával elfogadta a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiát, mely a 2012-2024 közötti időszakban érvényesítendő fenntarthatósági elveket, célokat, beavatkozásokat rendszerezi.

Nemzeti Fenntartható Fejlődés Stratégia (2012-2024)	JNSZMTK kapcsolódó céljai	Kapcsolódás minősége
<p>Család és polgári felelősségi körbe tartozó célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - egészséges életmód - környezeti károk csökkentése - önkorlátozó erőforrás-felhasználás 	<p>A.3: társadalmi tudatosság és felelősség erősítése, fizikális és mentális egészség megőrzése</p> <p>S.1: képzések fejlesztése agrár- és élelmiszeripar, zöldipar és megújuló energiaipar, víz- és tájgazdálkodás terén, egészséges életmódra nevelés</p> <p>S.3: egyének, családok felzárkóztató programja</p> <p>H.1: tudatformálás</p>	<p>☆☆☆☆☆</p> <p>A kapcsolódás világos és erős, a Konceptió családok számára megfogalmazott üzenete azonban erősíthető</p>
<p>Vállalkozások felelősségi körbe tartozó célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - környezetvédelmi szervezetek és tevékenységek támogatása - felhasznált természeti inputok és szennyezés csökkentése - lokális termelési rendszerek előnyben részesítése - helyi-térségi gazdasági kapcsolatok erősítése 	<p>A.2: természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, tájfenntartó gazdálkodás</p> <p>T.1: „Szolnok a Tisza fővárosa, integrált vízgazdálkodás, K+F+I, ökológiai szolgáltatások fejlesztése, helyi klaszterek,</p> <p>T.2: beszállítói hálózat fejlesztése, helyi klaszterek, e-hulladék újrahasznosítás, integrált víz és környezetgazdálkodási térség</p> <p>T.3: barnamezős területek használata, újrahasznosítás, zöldgazdasági arculat erősítése</p> <p>T.4: energetikai felújítások</p> <p>T.5: integrált adaptív térségi vízgazdálkodás, holtágak fejlesztése, tájgazdálkodás fejlesztése</p> <p>S.2: térségi márkák, ökológiai gazdálkodás erősítése, regionális beszállítói láncok kialakítása, integrált vízgazdálkodás, agrár-környezetvédelmi tevékenységek ösztönzése, K+F+I, képzések</p> <p>S.4: szennyvízkezelés fejlesztése, megújuló energia használata</p> <p>H.2: megújuló energiahasználat, energiahatékonyság fejlesztése</p> <p>H.3: fenntarthatósági szempontok</p>	<p>☆☆☆☆☆</p> <p>A kapcsolódás világos és erős, azonban a Konceptió anyagában több helyen általános megfogalmazásként jelennek meg a célok, melyek nem egyértelműen nem feleltethetők meg a vállalkozások számára, azonban kontextusban kapcsolódás megállapítható. A H.2-es fenntarthatósági szempontok általánosan kerültek megfogalmazásra, azok továbbfejlesztése javasolt.</p>
<p>Kisközösségek, civilek, vallási közösségek felelősségi körbe tartozó célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tudás és egészségi állapot fejlesztése - természeti erőforrások védelme 	<p>A.3: humántőke fejlesztés, társadalmi tőke fejlesztése, együttműködés</p> <p>T.4: fesztivál program gazdagítása, kulturális, sport-szabadidő kínálatok</p> <p>T.5: tájgazdálkodási klaszter, szociális</p>	<p>☆☆☆☆☆</p> <p>A kapcsolódás világos és erős.</p>

<p>- környezeti fenntarthatósági értékrend terjesztése</p>	<p>fókuszú integrált tájgazdálkodás S.1: felnőttképzés, egészségre való nevelés S.3: támogató, felzárkóztató programok, érték- és mintaadó környezeti kultúra terjesztése H.1: civil társadalom erősítése, együttműködési készségfejlesztés, önkéntesség H.2: tudatformálás</p>	
<p>Országos és helyi kormányzás felelősségi körbe tartozó célok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - K+F+I támogatása - megelőzés - szemléletformálás, egészségfejlesztés, ismeretterjesztés - rendszerszemlélet - nem megújuló erőforrást kiváltó befektetések támogatása - "kék gazdaság", ökogazdálkodás - erőforrás-felhasználás racionalizálása - éghajlatváltozásra való felkészülés - értékmegőrzést és hozzáférést biztosító területhasználat - utazás, szállítás és energiatovábbítás igényeit csökkentő térhasználat 	<p>A.2: természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, tájfenntartó gazdálkodás, megfelelő területi szabályozás, térségi elérhetőség javítása, tájfenntartó mezőgazdaság, adaptív, integrált vízgazdálkodás</p> <p>T.1: az adaptív vízgazdálkodás Kelet-magyarországi kutatási- fejlesztési és kísérleti- innovációs központjának létrehozása, közösségi közlekedés, kerékpáros közlekedés, vasúti és vízi közlekedés, ökológiai szolgáltatások fejlesztése</p> <p>T.2: közösségi közlekedés, e-hulladék újrahasznosítás, tájképi gazdagítás, zagyva-menti integrált víz- és környezetgazdálkodási térség</p> <p>T.3: barnamezős területek rekultivációja, zöldgazdaság fejlesztése, Tisza-tó integrált turisztikai fejlesztése</p> <p>T.4: kerékpárút fejlesztés, tájgazdálkodási mintaterületek</p> <p>T.5: Tisza „ökosztráda” integrált, adaptív térségi vízgazdálkodás, holtágak fejlesztése, kerékpárút fejlesztések</p> <p>S.1: közép- és felsőfokú képzés, felnőttképzés</p> <p>S.2 ökológiai gazdálkodás fejlesztése, integrált vízgazdálkodásra épülő halgazdálkodás, geotermikus energiára alapozott kertészet, integrált vízgazdálkodás, K+F+I</p> <p>S.3 társadalmi szervezetek kezdeményezéseinek támogatása</p> <p>S.4 ivóvízminőség javítás, települési energetikai programok, táji teljesítőképesség fokozása</p> <p>H.2: megújuló energia hasznosítása, energiahatékonyság</p>	<p style="text-align: center;">☆☆☆☆☆</p> <p>A kapcsolódás világos és erős, azonban több esetben nem egyértelmű, hogy a megfogalmazott célok a helyi kormányzás felelősségi körébe tartozik-e. Kontextus alapján azonban megállapítható.</p>

Nemzeti Fejlesztés 2020

A Nemzeti Fejlesztés 2020 - Országos Fejlesztési Konceptió és az Országos Területfejlesztési Konceptió szintén tartalmaznak olyan elveket, célokat, melyek alkalmazásával a 2014-20-as időszakban biztosíthatók lesznek a fenntarthatósági szempontok érvényesítése. A dokumentumok még nem kerültek elfogadásra, azonban a társadalmisításon lévő anyagaik elérhető, így ezek kerültek figyelembe vételre.

Nemzeti Fejlesztés 2020	JNSZMTK kapcsolódó céljai	Kapcsolódás minősége
<p>Környezetvédelem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szemléletformálás, fenntartható fogyasztási szokások - fenntartható területhasználat, és agrotechnika, ökológiai gazdálkodás, talajgazdálkodás, barnamezős területek használata, - magas hozzáadott értéket előállító, és magas foglalkoztatással bíró termelési szerkezet - levegőtisztaság javítása, zajterhelés csökkentése - épített környezet védelme, zöldfelületek védelme, - biológiai és táji sokféleség, vízkészlet gazdálkodás, vízgyűjtő fejlesztés, mennyiségi és minőségi védelem, természetközeli szennyvízkezelés - települési hulladékgazdálkodás fejlesztése, hulladék mennyiségének csökkentése, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasználat, újrahasznosítás - vállalkozások környezettudatos fejlesztése 	<p>A.2: természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, tájfenntartó gazdálkodás, tájfenntartó mezőgazdaság, adaptív, integrált vízgazdálkodás</p> <p>A.3: társadalmi- és humántőke fejlesztés, szemléletformálás</p> <p>T.1: térségi gazdaságfejlesztés, helyi klaszterek, adaptív vízgazdálkodás</p> <p>T.2: e-hulladék újrahasznosítás</p> <p>T.3: térség zöldgazdasági arculatának fejlesztése, 0 hulladék-kibocsátású termék-lánc, erdősítés, zöldipari inkubátorházak</p> <p>S.1: képzések fejlesztése agrár- és élelmiszeripar, zöldipar és megújuló energiaipar, víz- és tájgazdálkodás terén, egészséges életmódra nevelés</p> <p>S.2: agrárvertikum fejlesztése, térségi márkák, ökológiai gazdálkodás, integrált vízgazdálkodás</p> <p>S.4: szennyvízkezelés fejlesztése, belterületi vízrendezés, diverzitás fokozása, táji értékek védelme</p> <p>H.2: tudatformálás</p>	<p>★★★★★</p> <p>A kapcsolódás világos és erős, a Konceptióban megfogalmazott célok több szinten is kapcsolódnak a nemzeti Fejlesztés 2020 dokumentumban megfogalmazott környezetvédelmi céloknak.</p>
<p>Klímapolitika és energiabiztonság:</p> <ul style="list-style-type: none"> - helyi, térségi megújuló energia rendszerek, biomasszára alapozott energetikai rendszerek - tanyás térségek megújuló energiára való átállása - energiahatékonysági lakás és házberuházások, távfűtés modernizációja - éghajlatváltozáshoz való adaptáció - üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése - erdőgazdálkodás fejlesztése 	<p>T.5: tájgazdálkodási mintaprojektek</p> <p>S.2: geotermikus energián alapuló kertészet, agrárium klímaváltozáshoz való adaptációja, agrár-környezetvédelmi tevékenységek, erdősítés, fásítás</p> <p>S.4: önfenntartó települési energetikai programok, energiahatékonyság javítása, megújuló energia integrálása térségi hulladékgazdálkodási programokba</p> <p>H.2: megújuló energia felhasználás, energiahatékonyság</p>	<p>★★★★★</p> <p>A kapcsolódás világos és erős, a Konceptióban megfogalmazott célok több szinten is kapcsolódnak a nemzeti Fejlesztés 2020 dokumentumban megfogalmazott klímapolitikai céloknak.</p>
<p>Katasztrófavédelem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - katasztrófavédelmi rendszer, előrejelző- és riasztó rendszer, monitoring rendszer - hivatásos szervek és önkéntes szervek közötti együttműködés 		<p>☆☆☆☆☆</p> <p>Nincs kapcsolódás, a Konceptióban a katasztrófavédelem mel foglalkozó célok hiányosak, erősítésük indokolt. Amennyiben a térségi vízgazdálkodási rendszerbe bele értendő a katasztrófavédelem, úgy ezekben a</p>

		fejezetekben ezt szükséges kifejezni.
Területhasználati elvek: - vízellátás biztonsága, vízvisszatartás, víztakarékosság, vízgazdálkodás, öntözés - autonóm energetikai rendszerek	A.2: megfelelő területi szabályozás S.4: önfenntartó települési energetikai programok, energiahatékonyság javítása, tájgondnokság, területhasználat optimalizálása,	☆☆☆☆☆ A kapcsolódás világos és erős, a Konceptióban van utalás a megfelelő térhasználati elvek alkalmazására, azonban azok részletes kifejtését a programozási fázis során szükséges megtenni.
Területi cél: - Tisza-völgy komplex fejlesztése: táji-rendszer figyelembe vétele, vízkészlet-gazdálkodás, éghajlatváltozáshoz való adaptáció, árvízvédelem, ártéri gazdálkodás, nemzetközi együttműködés,	A.2: Tisza menti ökosztráda, integrált vízgazdálkodás, T.2: Zagyva-menti integrált víz- és környezetgazdálkodás T.5: Tisza menti integrált, adaptív térségi vízgazdálkodás, holtágak rehabilitációja,	☆☆☆☆☆ A kapcsolódás világos és erős.
Városok környezeti koncepciói: - városi klímavédelem - zöldgazdaság, helyi erőforrásra épülő gazdaság - klímabarát építészet, távfűtés rekonstrukciója - elérhetőség javítása, közlekedés kibocsátásának csökkentése	A.2: térségi elérhetőség javítása, városközpontok differenciált megerősítése T.1: városok elérhetősége, közlekedésfejlesztés, ökológiai szolgáltatások, kerékpáros közlekedés T.2: közösségi közlekedés fejlesztése, Jászberény és vonzástérségének komplex fejlesztése T.3: térségi szinten összehangolt településfejlesztés, mezővárosi kulturális örökség megőrzése, térség zöldgazdasági arculatának erősítése T.4: funkcióbővítő fejlesztések, tájrendezés, energetikai felújítások S.4: helyi gazdaság, helyi termékek, önfenntartó települési energetikai programok, energiahatékonyság javítása	☆☆☆☆☆ A kapcsolódás világos és erős.

Nemzeti Környezetvédelmi Program

A Program Magyarország környezetvédelmi programja, mely a 2009-2014 közötti időszakra vonatkozóan határozza meg az ország környezetvédelmi célterületeit.

Nemzeti Környezetvédelmi Program (2009-2014)	JNSZMTK kapcsolódó céljai	Kapcsolódás minősége
A környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód erősítése: - szemléletformálás - környezettudatos termelés és fogyasztás	A.3: társadalmi tudatosság és felelősség erősítése, humántőke fejlesztés, társadalmi tőke fejlesztése, együttműködés S.1: képzések fejlesztése agrár- és élelmiszeripar, zöldipar és megújuló energiaipar, víz- és tájgazdálkodás terén, egészséges életmódra nevelés S.3 társadalmi szervezetek kezdeményezéseinek támogatása H.1: civil társadalom erősítése,	☆☆☆☆☆ A kapcsolódás világos és erős, a Konceptió tartalmaz a tudatosságra vonatkozó célokat.

	együtműködési készségfejlesztés, önkéntesség H.2: tudatformálás	
Éghajlatváltozás: - üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése - az energiahatékonyság és energiatakarékosság növelése növényborítottság növelésével, alkalmazkodóképesség javításával, a károk megelőzésével - a közlekedési-szállítási igények csökkentése, közlekedés környezetterhelésének csökkentése - mezőgazdasági eredetű kibocsátás csökkentése	T.1: közösségi közlekedés, kerékpáros közlekedés, vasúti és vízi közlekedés, ökológiai szolgáltatások fejlesztése T.2: közösségi közlekedés fejlesztése T.4: energetikai felújítások, kerékpárút fejlesztések T.5: kerékpárút fejlesztések S.2: geotermikus energián alapuló kertészet, agrárium klímaváltozáshoz való adaptációja, agrár-környezetvédelmi tevékenységek, erdősítés, fásítás S.4: önfenntartó települési energetikai programok, megújuló energia használata H.2: megújuló energiahasználat, energiahatékonyság fejlesztése, közösségi és kerékpáros közlekedés fejlesztése	 A kapcsolódás világos és erős, az S.4 specifikus célon belül külön települési energetikai programok megvalósítását tartalmazza a Konceptió. Területi, valamint horizontális célként pedig megfogalmazódnak a fenntartható közlekedésre vonatkozó célok is.
Környezet és egészség: - lakosság egészségét károsító folyamatok fékezése és visszafordításának elősegítése - az egészséges környezet kialakítása - egészségügyi egyenlőtlenségek mérséklése és a sérülékeny csoportok fokozott védelme - beltéri levegőminőség - biológiai allergének elleni védekezés - a vízminőség és egészség (ivóvíz, fürdővíz) - élelmiszerbiztonság - környezet-egészségügyi információs rendszer	S.3: egyének, családok felzárkóztató programja S.4: ivóvízminőség javítás,	 A kapcsolódás közepes szintű. Fellelhetők ugyan egyértelmű kapcsolódások pl. ivóvízminőség kapcsán, azonban a Konceptió nem tartalmaz utalást levegő- és zajvédelemre, allergének elleni védekezésre.
Települési környezetminőség: - tudatos településfejlesztés - fenntarthatósági szempontok hatékonyabb érvényesítése - takarékos területhasználat - az épített környezet és a zöldfelületi rendszer védelme - harmonikusabb tájba illesztés - a mobilitási igények mérséklése, környezetbaráttá tétele - a települések zavartalan működését biztosító környezeti infrastruktúra kiépítése - levegőminőségének javítása, zajterhelés csökkentése - közlekedés és környezet (egyéni nem motorizált, közösségi) - települési közszolgáltatások és a környezetvédelem (ivóvíz, szennyvíz)	A.2: térségi elérhetőség javítása, T.1: közösségi közlekedés, kerékpáros közlekedés, vasúti és vízi közlekedés, ökológiai szolgáltatások fejlesztése T.2: közösségi közlekedés, tájképi gazdagítás, Zagyva-menti integrált víz- és környezetgazdálkodási térség T.3: alulhasznosított zöldfelületek hasznosítása T.4: kerékpárút fejlesztések T.5: kerékpárút fejlesztések S.4: alsóbbrendű úthálózat fejlesztése, vízi közmű hiányosságok felszámolása, tájgondnokság, területhasználat optimalizálása, birtokrendezés, erdősítés, egyedi, táji értékek védelme	 A kapcsolódás világos és erős, az S.4 specifikus cél a megye egészére vonatkozóan tartalmaz a települési környezetminőségre vonatkozó célokat és programokat, hiányoznak azonban a levegőminőségre, zajterhelésre vonatkozó célok.

<p>A biológiai sokféleség megőrzése, természet- és tájvédelem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a természeti és táji értékek védelme - természetvédelmi őrzés, kezelés, fenntartás - károsodott területek helyreállítása, káros hatások csökkentése - a természetvédelem feltételrendszerének javítása 	<p>A.2: természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, tájfenntartó gazdálkodás, megfelelő területi szabályozás, S.2: agrár-környezetvédelmi tevékenységek ösztönzése S.4: táji teljesítőképesség fokozása, diverzitás fokozása, táji értékek védelme</p>	<p>☆☆☆☆☆</p> <p>A kapcsolódás világos és erős, a károsodott területek kezelésére azonban nem tartalmaz egyértelmű utalást a Konceptió.</p>
<p>Fenntartható terület- és földhasználat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - területrendezés és környezetvédelem - ásványkincsekkel való fenntartható gazdálkodás - talajok védelme és fenntartható használata - környezetbarát mezőgazdasági gyakorlat - az erdőgazdálkodás környezeti aspektusai 	<p>A.2: természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás, tájfenntartó gazdálkodás T.3: barnamezős területek használata, zölgazdasági arculat erősítése, erdősítés, T.4: tájgazdálkodási mintaterületek T.5: tájgazdálkodás fejlesztése S.2: ökológiai gazdálkodás fejlesztése, integrált vízgazdálkodásra épülő halgazdálkodás, geotermikus energiára alapozott kertészet, integrált vízgazdálkodás, K+F+I, agrár-környezetvédelmi tevékenységek ösztönzése H.3: fenntarthatósági szempontok</p>	<p>☆☆☆☆☆</p> <p>A kapcsolódás világos és erős, a Konceptió az S.2 specifikus cél keretében külön célokat fogalmaz meg a fenntartható terület és földhasználatra vonatkozóan.</p>
<p>Vizeink védelme és fenntartható használata:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vizeink „jó állapotának” elérése, vízgyűjtő gazdálkodási tervezés és monitoring - stratégiai vízkészletek mennyiségi és minőségi védelmét szolgáló, kapcsolódó programok - területi vízgazdálkodás, vízkármegelőzés és elhárítás - kiemelt fontosságú és országos jelentőségű érzékeny víztestek állapotának javítása - árvizek és aszályok hatásának kezelése - belvizek kezelése - geotermikus energia - Tisza-tó ökológiai állapotának javítása 	<p>A.2: adaptív, integrált vízgazdálkodás T.1: „Szolnok a Tisza fővárosa, integrált vízgazdálkodás, K+F+I, ökológiai szolgáltatások fejlesztése, az adaptív vízgazdálkodás Kelet-magyarországi kutatási- fejlesztési és kísérleti- innovációs központjának létrehozása, T.2: Zagyva-menti integrált víz- és környezetgazdálkodási térség T.3: Tisza-tó integrált turisztikai fejlesztése T.5: integrált adaptív térségi vízgazdálkodás, holtágak fejlesztése, S.2: integrált vízgazdálkodás S.4: szennyvízkezelés fejlesztése, belterületi vízrendezés</p>	<p>☆☆☆☆☆</p> <p>A kapcsolódás világos és erős, az integrált vízgazdálkodás igénye mind az átfogó célok, mind a területi célok, mind a specifikus célok szintjén megjelenik. A Konceptiónak a vizek védelme és fenntartható használata az egyik legerősebb célja.</p>
<p>Hulladékgazdálkodás:</p> <ul style="list-style-type: none"> - megelőzés - zöldhulladék, komposztálás, újrahasználat, szelektív gyűjtés, újrafeldolgozás, energetikai hasznosítás - lerakás csökkentése, biológiai hulladék részarány csökkentés, rekultiválás - energetikai hasznosítás - hulladékgazdálkodási tervezés 	<p>T.2: e-hulladék újrahasznosítás, T.3: hulladék újrahasznosítás, 0 hulladék-kibocsátású terméklánc,</p>	<p>☆☆☆☆☆</p> <p>A kapcsolódás közepes. A Konceptió bár tartalmaz utalást hulladékgazdálkodás fejlesztésére, azok területi vonatkozásban jelennek meg, hiányos azonban a hulladékok egyéb irányú hasznosításának megjelenése.</p>

<p>Környezetbiztonság:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a környezetbiztonság növelése, a veszélyeztetés megelőzése - a bekövetkezett katasztrófák következményeinek hatékony enyhítése, elhárítása - a környezetkárosodás felszámolása - a veszélyes anyagok és veszélyes készítmények káros hatásainak kezelése - környezeti kármegelőzés és kárelhárítás, környezeti kármentesítés 	<p>T.5 Tisza ökosztráda árvízi biztonságának fejlesztése</p>	<p style="text-align: center;"></p> <p>A kapcsolódás gyenge. Bár az árvízi biztonság megjelenik a Konceptióban, a környezeti katasztrófák következményeinek enyhítése, környezeti kármegelőzés és kárelhárítás, kármentesítés megjelenése nem elég hangsúlyos.</p>
--	---	---

Nemzeti Vidékstratégia 2020

A Nemzeti Vidékstratégia célja, hogy 2020-ig a vidék társadalmi és gazdasági folyamataiban látható és minden érintett számára érezhető javulás következzen be. A Stratégia megalkotásával és végrehajtásával a tárca a vidéki Magyarország egészének megújítására törekszik. Ennek érdekében négy átfogó területről; az agrárgazdaságról, a vidékfejlesztésről, az élelmiszergazdaságról valamint a környezet védelméről határoz meg tennivalókat.

Nemzeti Vidékstratégia 2020	JNSZMTK kapcsolódó céljai	Kapcsolódás minősége
<p>Természeti értékek és erőforrások védelme, fenntartható használata:</p> <ul style="list-style-type: none"> - talajvédelmi és ásványi nyersanyag-gazdálkodási program - természeti értékek, területek ökoszisztéma szolgáltatások védelme és helyreállítása program - környezetbiztonsági program - vízkészlet- és vízminőség-védelmi program - területi vízgazdálkodási program 	<p>A.2: integrált vízgazdálkodás T.1: adaptív vízgazdálkodás fejlesztési, kísérleti és innovációs központjának létrehozása T.2: Zagyva-menti integrált víz- és környezetgazdálkodási térség, vízgyűjtő fejlesztés T.5: Tisza menti integrált, adaptív térségi vízgazdálkodás, Tisza menti tájgazdálkodás S.2: integrált vízgazdálkodás, öntözés, agrár-környezetvédelem S.4: egyedi tájértékek védelme, zöldfolyosók,</p>	<p style="text-align: center;"></p> <p>A kapcsolódás világos és erős, egyedül a környezetbiztonság nem jelenik meg hangsúlyosan (megelőzés, előrejelzés, kárelhárítás)</p>
<p>Vidéki környezetminőség javítása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ivóvízminőség-javító program - szennyvíz program - települési csapadékvíz-gazdálkodás program - levegőminőség-védelmi és zajterhelés csökkentési program - zöldterületi rendszer fejlesztése program - hulladékgazdálkodási program 	<p>T.2: e-hulladék újrahasznosítás T.3: alulhasznosított városi területek zöldterületi hasznosítása, 0 kibocsátású agrár-terméklánc, S.3: leszakadó térségek fejlesztése, ivóvíz program, csatornázás S.4: vízi közmű hiányosságok felszámolása, ivóvíz minőség javítása, szennyvízkezelési rendszerek kiépítése, belterületi vízrendezés, csapadék visszatartás, külterületi vízi infrastruktúra megújítása,</p>	<p style="text-align: center;"></p> <p>A kapcsolódás világos és erős. A Konceptióban tovább lehetne erősíteni a zöldterületi rendszer fejlesztését, illetve nincs utalás a levegőminőség- és zajvédelmi témakörre. További</p>

		erősítést igényel a hulladékgazdálkodás.
Föld- és birtokpolitika: - föld- és birtokrendezési, üzemszabályozási program - demográfiai földprogram, „fiatal gazda életpályamodel”	S.4: tájgondnokság, területhasználat optimalizálása, birtokrendezés, erdősítés, tájmozaikosság,	 A kapcsolódás világos és erős, a földprogram és fiatal gazdálkodók szerep azonban erősíthető a Konceptióban.
Fenntartható agrárszerkezet- és termeléspolitika: - ökológiai gazdálkodás program - génmegőrzési program - táj- és agrár-környezetgazdálkodási program - állattenyésztés-fejlesztési program - lovasprogram - „Kert-Magyarország” kertészeti program - szőlő- és borprogram - szántóföldi növénytermesztés program - gyepgazdálkodás program - erdőprogram - halgazdálkodási program - vadgazdálkodási program	A.2: természeti erőforrásokkal való gazdálkodás agrár-élelmiszeripari, zöldsipari-megújuló energetikai vertikum megújításával, megerősítésével, mezőgazdasági vízgazdálkodás megerősítése, halgazdálkodás erősítése T.5: halgazdálkodási vertikum kiépítése, megerősítése, erdősítés S.2: állattenyésztés megújítása, halgazdálkodási vertikum kialakítása, ökológiai gazdálkodás, kertgazdálkodási vertikum erősítése, erdősítés	 A kapcsolódás világos és erős.
Hozzáadott értéknövelés, biztonságos élelmiszerellátás, biztonságos piac: - élelmiszer-feldolgozási program - ellenőrzött élelmiszerlánc program - „egészséges helyi terméket a közétkeztetésbe” program - agrármarketing, bel- és külpiazi program	A.2: adottságokra építő áruterelő mezőgazdaság T.1: élelmiszeripari fejlesztések T.3: 0 kibocsátású agrár-terméklánc, tájspecifikus élelmiszer és agrárgazdaság, S.2: agrár- és élelmiszeripari vállalkozások versenypozíciójának javítása, teljes terméklánccok, hozzáadott érték növelése,	 A kapcsolódás világos és erős.
Helyi gazdaságfejlesztés: - helyi termék, helyi piac, közvetlen értékesítés program - helyi energiatermelés és -ellátás program - vidéki turizmus, falusi vendéglátás program - kézműves program - szövetkezés-fejlesztési program - helyi vállalkozásfejlesztés, szociális gazdaság program - szociális földprogram	T.1: összehangolt térségi gazdaságfejlesztés, helyi klaszterek, ismert márkák megerősítése, beszállítói hálózat erősítése T.2: térség iparának összehangolt fejlesztése, helyi klaszterek, ismert márkák megerősítése, beszállítói hálózat erősítése, összehangolt rekreáció T.3: M4 menti gazdaság összehangolt fejlesztése, barnamezős területek hasznosítása, zöldsipari mikrovállalkozások, Tisza-tó integrált turisztikai fejlesztése, T.4: jövedelemtermelő képesség megőrzése, mezővárosi kultúra és gazdaság erősítése, Hármaskörös turisztikai hasznosítása, T.5: holtágak rekreációs célú megújítása, tájgazdálkodási mintaprojektek, szociális fókuszú integrált tájgazdálkodás S.2: helyi gazdaság-helyi termék a piacokon, helyi jövedelemtermelés	 A kapcsolódás világos és erős. A szociális földprogram, illetve az S.3-as fejezetben belül a hátrányos helyzetű csoportok gazdasági jellegű megszólítása lehet hangsúlyosabb.

	<p>S.4: települési energetikai programok, energiahatékonyság, biomassza, megújuló energia integrálása térségi hulladékgazdálkodási programokba</p> <p>H.1: önszerveződés, együttműködés erősítése</p> <p>H.2: megújuló energiahasználat, energiahatékonyság</p> <p>H.4: magasan kvalifikált népesség helyben tartása,</p>	
<p>Vidéki szellemi és fizikai infrastruktúra, egészségfejlesztés, életképes vidéki települések, helyi közösségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - képzés, szakoktatás program - fogyasztói szemléletformálás program - népfőiskola program - modellgazdaságok, tájközpontok, agrár-szaktanácsadás program - kutatás-fejlesztés, innováció program - falufejlesztés, vidéki értéktár és örökség program - egészségügyi ellátás, egészségfejlesztés program 	<p>A.2: városközpontok differenciált megerősítése, térségi elérhetőség javítása, mezővárosi építészeti-kulturális örökség</p> <p>A.3: humán erőforrás fejlesztés, társadalmi erőforrás fejlesztés</p> <p>T.1: összehangolt közép- és felsőfokú szakképzés, városi elérhetőség javítása, holtág rehabilitáció és rekreációs lehetőségek,</p> <p>T.2: összehangolt közép- és felsőfokú szakképzés, városközpontok integrált fejlesztése, szociális rehabilitáció, örökségvédelem</p> <p>T.3: Karcag kulturális központ szerepe, kisvárosi központok karakterének megőrzése, falusias jelleg megőrzése, mezővárosi kulturális örökség megőrzése</p> <p>T.4: tájgazdálkodási kísérleti programok, összehangolt oktatási-szakképzési fejlesztés</p> <p>S.1: gazdasági igényekhez igazodó közép- és felsőfokú szakképzés agrár- és élelmiszeripar, zöldipar, megújuló energiaipar, integrált víz- és tájgazdálkodás szakterületeken, felnőttképzés, oktatási központok szolgáltatásainak fejlesztése, egészségben eltöltött évek számának növelése</p> <p>S.2: K+F+I az agráriumban teljes vertikumban,</p>	<p>★★★★★</p> <p>A kapcsolódás világos és erős.</p>
<p>Térségi komplex vidékfejlesztési nemzeti programok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tanyás térségek fejlesztési programja - aprófalvas térségek fejlesztési programja - Tisza-völgy komplex fejlesztési program - térségfejlesztési Program - „Vidékfejlesztési együttműködések a Kárpát-medencei határon túli magyarsággal” program 	<p>T.4: tanyafejlesztési programok</p> <p>T.5: Tisza menti „ökosztráda” komplex program</p>	<p>★★★★★</p> <p>A kapcsolódás világos és erős.</p>

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Környezetvédelmi Program (2009-2014) önálló környezet és természetvédelmi célrendszert jelöl ki, amely meghatározza a középtávú környezetpolitika időszakában elérendő környezeti és természeti célállapotokat.

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Környezetvédelmi Program	JNSZMTK kapcsolódó céljai	Kapcsolódás minősége
<p>Környezettudatos szemlélet és gondolkodásmód akcióprogram:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tudat és szemléletformálás, környezetvédelmi tömegkommunikáció fejlesztése - környezeti nevelés és oktatás 	<p>A.3: társadalmi tudatosság és felelősség erősítése, humántőke fejlesztés, társadalmi tőke fejlesztése, együttműködés</p> <p>S.1: képzések fejlesztése agrár- és élelmiszeripar, zöldipar és megújuló energiaipar, víz- és tájgazdálkodás terén, egészséges életmódra nevelés</p> <p>S.3 társadalmi szervezetek kezdeményezéseinek támogatása</p> <p>H.1: civil társadalom erősítése, együttműködési készségfejlesztés, önkéntesség</p> <p>H.2: tudatformálás</p>	<p></p> <p>A kapcsolódás világos és erős.</p>
<p>Vízminőség védelme akcióprogram:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vízminőség védelem, védelmi adatbázis továbbfejlesztése - bel- és külterületi vízrendezés - felszíni és felszín alatti vizek védelme - biztonságos ivóvízellátás, Ivóvízminőség – javító Program megvalósításának elősegítése 	<p>A.2: integrált vízgazdálkodás</p> <p>S.3: leszakadó térségek fejlesztése, ivóvíz program, csatornázás</p> <p>S.4: vízi közmű hiányosságok felszámolása, ivóvíz minőség javítása, szennyvízkezelési rendszerek kiépítése, belterületi vízrendezés, csapadék visszatartás, külterületi vízi infrastruktúra megújítása,</p>	<p></p> <p>A kapcsolódás erős és világos.</p>
<p>Hulladékgazdálkodási akcióprogram:</p> <ul style="list-style-type: none"> - hulladékképződés megelőzése, illetve csökkentése - települési szilárd hulladékok gyűjtésének és kezelésének javítása, hulladékkezelő és hasznosító telepek létesítésének elősegítése - a régi, felhagyott, bezárt települési szilárd hulladéklerakók rekultiválása 	<p>T.2: e-hulladék újrahasznosítás</p> <p>T.3: alulhasznosított városi területek zöldterületi hasznosítása, 0 kibocsátású agrár-terméklánc,</p> <p>S.4: megújuló energia integrálása térségi hulladékgazdálkodási programokba</p>	<p></p> <p>A kapcsolódás közepes. A Koncepció bár tartalmaz utalást hulladékgazdálkodás fejlesztésére, azok területi vonatkozásban jelennek meg, hiányos azonban a hulladékok egyéb irányú hasznosításának megjelenése.</p>
<p>Környezetminőség akcióprogram:</p> <ul style="list-style-type: none"> - települési környezetvédelem - talajvédelem és földterület használat - helyi értékek védelme, természetvédelmi területek fejlesztése 	<p>A.2: városközpontok differenciált megerősítése, térségi elérhetőség javítása, mezővárosi építészeti-kulturális örökség, természeti erőforrásokkal való gazdálkodás, integrált vízgazdálkodás</p> <p>T.1: adaptív vízgazdálkodás fejlesztési, kísérleti és innovációs központjának létrehozása</p> <p>T.2: Zagyva-menti integrált víz- és környezetgazdálkodási térség, vízgyűjtő fejlesztés</p> <p>T.3: Karcag kulturális központ szerepe, kisvárosi központok karakterének megőrzése, falusias</p>	<p></p> <p>A kapcsolódás erős és világos.</p>

	<p>jelleg megőrzése, mezővárosi kulturális örökség megőrzése, barnamezős területek használata, zöldgazdasági arculat erősítése, erdősítés,</p> <p>T.4: tájgazdálkodási mintaterületek</p> <p>T.5: Tisza menti integrált, adaptív térségi vízgazdálkodás, Tisza menti tájgazdálkodás</p> <p>S.2: állattenyésztés megújítása, halgazdálkodási vertikum kialakítása, ökológiai gazdálkodás, kertgazdálkodási vertikum erősítése, erdősítés, integrált vízgazdálkodás, öntözés, agrár-környezetvédelem</p> <p>S.4: egyedi tájértékek védelme, zöldfolyosók, táji teljesítőképesség fokozása, diverzitás fokozása</p>	
<p>Megújuló energiaforrások felhasználásának elterjesztése</p> <p>Akcióprogram:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Megyei Megújuló Energia Stratégia kidolgozása - Megyei megújuló energetikai együttműködés elősegítése - Önkormányzati intézmények energiahatékonysági mutatóinak javítása 	<p>S.4: települési energetikai programok, energiahatékonyság, biomassa, megújuló energia integrálása térségi hulladékgazdálkodási programokba</p> <p>H.2: megújuló energiahasználat, energiahatékonyság</p>	<p></p> <p>A kapcsolódás erős és világos.</p>

Tisza Részvízgyűjtő Gazdálkodási Terv

Tisza Részvízgyűjtő Gazdálkodási Terv: A vízgyűjtő-gazdálkodási terv tartalmazza az összes szükséges információt, amely a víztestekről rendelkezésre áll, az állapotértékelések eredményét, azt, hogy milyen problémák jelentkeznek a tervezési területen és ennek milyen okai azonosíthatók, továbbá, hogy milyen környezeti célokat tűzhetünk ki, és ezek eléréséhez milyen műszaki és szabályozási intézkedésekre, illetve pénzügyi támogatásokra, ösztönzőkre van szükség.

Tisza Részvízgyűjtő Gazdálkodási Terv	JNSZMTK kapcsolódó céljai	Kapcsolódás minősége
<p>Tápanyag és szervesanyag terhelések, szennyezések csökkentése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - településekről összegyűjtött kommunális szennyvizek elvezetése, tisztítása, elhelyezése - településekről származó egyéb szennyezésekkel kapcsolatos intézkedések - ipari forrásból származó közvetlen szennyezések - mezőgazdasági tevékenységből származó tápanyag és szervesanyag terhelések csökkentése - jó halászati és horgászati gyakorlat kialakítása és elterjesztése - egyéb szennyezésének megelőzése, illetve a szennyezések kárelhárítása 	<p>A.2: mezőgazdasági vízgazdálkodás megerősítése,</p> <p>T.1: „Szolnok a Tisza fővárosa, integrált vízgazdálkodás</p> <p>T.2: e-hulladék újrahasznosítás</p> <p>T.3: térség zöldgazdasági arculatának fejlesztése, 0 hulladék-kibocsátású terméklánc</p> <p>T.5: Tisza menti integrált, adaptív térségi vízgazdálkodás</p> <p>S.2: agrár-környezetvédelmi tevékenységek</p> <p>S.3: leszakadó térségek fejlesztése, ivóvíz program, csatornázás</p> <p>S.4: vízi közmű hiányosságok felszámolása, szennyvízkezelési rendszerek kiépítése</p> <p>T.5: halgazdálkodási vertikum kiépítése</p>	<p></p> <p>A kapcsolódás erős és világos.</p>
<p>Vízfolyások és állóvizek hidromorfológiai állapotát javító</p>	<p>A.2: integrált vízgazdálkodás, természeti erőforrásokkal való gazdálkodás,</p>	<p></p>

<p>intézkedések:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vízfolyások és állóvizek medrét érintő intézkedések - vízfolyások árterére vagy hullámterére, valamint az állóvizek parti sávjára vonatkozó intézkedések - hidromorfológiai szempontokat figyelembe vevő vízhasználatok megvalósítása 	<p>T.2: Zagyva-menti integrált víz- és környezetgazdálkodási térség, vízgyűjtő fejlesztés</p> <p>T.5: Tisza menti integrált, adaptív térségi vízgazdálkodás, Tisza „ökosztráda” integrált adaptív térségi vízgazdálkodás, holtágak fejlesztése, tájgazdálkodás fejlesztése</p>	<p>A kapcsolódás erős és világos.</p>
<p>Fenntartható vízhasználatok:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vízkivétel, víztározás - felszín alatti víztestek utánpótlása - aszály hatásának mérséklése 	<p>T.1: „Szolnok a Tisza fővárosa, integrált vízgazdálkodás</p> <p>T.3: Tisza-tó integrált turisztikai fejlesztése</p> <p>T.5: Tisza menti integrált, adaptív térségi vízgazdálkodás</p> <p>S.2: integrált vízgazdálkodás, öntözés</p> <p>S.4: belterületi vízrendezés, csapadék visszatartás, külterületi vízi infrastruktúra megújítása,</p>	<p>★★★★★</p> <p>A kapcsolódás erős és világos.</p>
<p>Megfelelő ivóvízminőséget biztosító intézkedések:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ivóvízminőség javítás - vízbázisok védelme 	<p>T.5: Tisza menti integrált, adaptív térségi vízgazdálkodás</p> <p>S.2: agrár-környezetvédelmi tevékenységek</p> <p>S.4: ivóvíz minőség javítása</p>	<p>★★★★★</p> <p>A kapcsolódás erős és világos.</p>
<p>Vizes élőhelyekre és védett területekre vonatkozó egyedi intézkedések:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vizes élőhelyekre és természeti értékei miatt védett területekre vonatkozó intézkedések - „halas” vizekre vonatkozó intézkedések - természetes fürdővizekre vonatkozó speciális intézkedések 	<p>A.2: halgazdálkodás erősítése</p> <p>T.5: halgazdálkodási vertikum kiépítése, megerősítése</p> <p>S.2: ökológiai gazdálkodás fejlesztése, integrált vízgazdálkodásra épülő halgazdálkodás,</p> <p>S.4: táji teljesítőképesség fokozása, diverzitás fokozása, táji értékek védelme</p>	<p>★★★★★</p> <p>A kapcsolódás erős és világos.</p>
<p>Átfogó intézkedések a vízi környezeti problémák megoldására:</p> <ul style="list-style-type: none"> - monitoring hálózat és eszközök, valamint az információs rendszerek fejlesztése - az informatikai rendszerek fejlesztése - Kutatás, fejlesztés - képességfejlesztés, szemlélet-formálás 	<p>A.3: humántőke fejlesztés, társadalmi tőke fejlesztése, együttműködés, társadalmi tudatosság és felelősség erősítése, fizikális és mentális egészség megőrzése</p> <p>T.1: adaptív vízgazdálkodás fejlesztési, kísérleti és innovációs központjának létrehozása, „Szolnok a Tisza fővárosa, integrált vízgazdálkodás</p> <p>S.1: képzések fejlesztése víz- és tájgazdálkodás terén</p> <p>S.2: K+F+I az agrárium teljes vertikumában</p> <p>H.2: tudatformálás</p>	<p>★★★★☆</p> <p>A katasztrófavédelem, monitoring hálózat fejlesztés súlya növelhető a Konceptióban.</p>

Az 1.5-ös fejezetben szereplő dokumentumok közül 2 (Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Konceptió helyzetfeltáró, és javaslattevő munkarészei, valamint a regionális területfejlesztési operatív programok stratégiai környezeti hatásvizsgálata) nem került elemzésre, hiszen célrendszerrel nem rendelkeznek. Figyelembe vételük a bennük rejlő információs és módszertani tartalmak miatt történt.

3.2 A terv rész céljainak környezeti, társadalmi és gazdasági szempontú konzisztencia vizsgálata, az esetleges ellentmondások feltárása

A Koncepció célrendszere a 2.1 fejezetben bemutatásra került. A 3 átfogó cél, melyek a 2030-ra elérendő megyei állapotot rögzítik, gazdasági, környezeti, és társadalmi szempontból fogalmazzak meg egy jövőképet.

Az **A.1-es átfogó célban** megfogalmazott jövőkép bemutatása során, mely alapvetően a **makrogazdasági fejlődési tengelyre** való kapcsolódást tűzi ki célul, mindjárt a leírás elején azonosításra kerül a térség azon egyedisége, miszerint Jász-Nagykun-Szolnok megye egy transzeurópai **makrogazdasági tengely**, illetve egy európai léptékű **ökológiai folyosó találkozásának színhelye**. Természetesen a gazdasági fejlődésnek pozitív társadalmi hatásai is vannak, melyek az élhetőbb városi környezetben, szolgáltatások bővülésében nyilvánulnak meg. Fel kell hívni azonban a figyelmet a környezeti tényezőkre, mely a javuló gazdasági helyzet esetén veszélyeztetettségnek vannak kitéve pl. növekvő gépjármű forgalom, vagy újabb közlekedési útvonalak, esetleg utak kapacitásfejlesztése által.

A felmerülő környezeti kételyeket az **A.2 átfogó cél** igyekszik kezelni, és célul tűzi ki, hogy a **természeti erőforrásokkal való új típusú, fenntartható gazdálkodás** jön létre, mely végső soron egyensúlyi tájak kialakulásához vezet. Külön kiemelendő a mezőgazdasági tevékenységek harmonizálása a környezettel, hiszen a megye vidéki karakterének egyértelmű meghatározó eleme az agrárium. A társadalom szempontjából pozitív célként kerül megfogalmazásra az alulhasznosított épületek többfunkcióssá történő alakítása, mely a szolgáltatási palettát gazdagítja, ráadásul nem igényel újabb épületek építését, hanem a meglévő bázis hasznosítását célozza.

Fontos kiemelni a **turizmus** területét, hiszen az A.2-es átfogó cél korábban nem látott mértékű idegenforgalmat és hivatásforgalmat vonz a térségbe. Ez természetesen hatással van a környezetre, és bár gazdaságilag indokolt lehet egy ilyen folyamat beindítása és fokozása, figyelemmel kell lenni annak környezeti vonatkozására is, hiszen a Nemzeti Fejlesztés 2020 is előírja, mint fenntarthatósági alapelve, hogy a fejlesztések nem eredményezhetik látványos, a lakónépesség többszörösét jelentő idegenforgalom hirtelen megjelenését. A turizmusnak a vízgazdálkodással való összefüggése biztosíthatja a fenntartható turisztikai szektor kialakítását.

Környezeti szempontból pozitív és előnyös a vízgazdálkodás terén elérendő célok összessége, miszerint a megye húzószerepet tölt be a Tisza menti „ökosztráda” és innovatív tájgazdálkodási klaszter felépítésében.

Az **A.3-as átfogó cél** a társadalmi tőke (humán erőforrás, társadalmi erőforrás) fejlődését és hatékonyabbá tételét tűzi ki célul, mely központjába a jelenleg egymást kioltó folyamatok helyett a szinergikus folyamatok dinamizálását helyezi.

A megye jövőképe kapcsán megfogalmazott célok hol inkább gazdasági, hol inkább társadalmi vonatkozásúak, de egyetlen esetben sem lehet adott célt csak egyik, vagy másik területhez sorolni. Ez annyit jelent, hogy a **Koncepció célrendszere** igyekszik **harmóniát teremteni** a gazdasági fellendülés, és a környezeti, társadalmi szempontok között. Ennek jó példája a jászszági ipari térség gazdasági fejlesztése, mely kiegészül a Zagyva, Tarna folyók, és a Jászszági-főcsatorna vízrendszerére épülő fenntartható vízgazdálkodási rendszerrel, figyelembe véve ez által az ipar esetleges káros, szennyező hatásait.

A Koncepcióban megfogalmazott területi célok rendszere a megyén belüli térségekre vonatkozó célokat, és azon belül intézkedéseket fogalmaz meg, mely az átfogó célokban megfogalmazott jövőkép elérését szolgálják.

A **területi célok** között jellemzően első helyen kerülnek megfogalmazásra a térségi kapcsolatjavító intézkedések, melyek között jelentős mértékű útfelújítás is található. Az útfelújítások kedvező gazdasági és társadalmi folyamatokat indíthatnak be, ezért környezeti hatásuk ellenére/mellett létjogosultságuk nem megkérdőjelezhető. Fontos azonban annak biztosítása, hogy ezek a fejlesztések a lehető legkisebb környezeti ártalom mellett valósuljanak meg, és amennyiben lehet elsősorban vasúti, közösségi közlekedés fejlesztését célozzák, és legutolsó sorban az egyéni motorizált közlekedési formáknak adjon teret.

A megfogalmazott gazdaságfejlesztési célok jellemzően az ipari térség megerősítését, a mezőgazdaság fejlesztését, valamint a turisztikai potenciál kihasználását célozzák. A **célok között a gazdasági fejlődés párhuzamba kerül a környezetvédelemmel**, vagyis az ipar fejlődését környezetbarát technológiák, modern hulladékgazdálkodás, vagy éppen energetikai fejlesztések megvalósításán keresztül képzelik el.

A területi célok kapcsán egyértelműen, határozottan megjelenik a **megyei környezet** még mélyebb megismerésének, kezelésének, fenntartásának igénye. A Konceptió jelentős vízgazdálkodási centrummá kívánja fejleszteni a megyét, gyakorlatilag a Tisza fővárosává teszi meg Szolnokot. Ennek szerteágazó területei (K+F+I, árvízi védekezés, fenntartható mezőgazdaság, szemléletformálás, stb.) biztosítja a felvázolt fejlődés környezeti hatékonyságát.

A területi célok közül természetesen nem hiányzik a városi és falusi lakókörnyezet fejlődése, fejlesztése sem, mely a gazdasági fejlődés mellett a térség élhetőségét is javítja. E programokon belül hangsúlyos szerepet kapnak a közmű szolgáltatások fejlesztése, energetikai programok, fenntartható területhasználat, zöld területek növelése, mely szintén biztosítja a környezeti szempontok érvényesülését.

Külön említést érdemel a **T.5-ös területi cél**, mely teljes egészében a gazdasági, környezeti és társadalmi szempontok **szinergikus rendszere**.

A **specifikus célok** rendszere olyan célokat fogalmaz meg, melyek nem 1-1 megyén belüli területre, hanem általánosan a megyére vonatkoznak. Alapvető fontosságú célként kezeli a megye **lakosságának képzettségi és egészségi állapotának** javítását, mely természetesen a gazdasági teljesítőképességhez is aktívan hozzájárul. Az agrárvertikum fejlesztése az egész megyében alapvető cél, azonban ennek megvalósítását a Konceptió a tájfenntartó potenciál növelése mellett képzei el. Külön hangsúllyal jelenik meg a **környezetvédelem** és a **társadalmi fenntarthatóság**. A társadalmi konfliktusokat kezelendő külön specifikus cél került megfogalmazásra a leszakadó csoportok felzárkóztatása céljából.

A megfogalmazott **horizontális célok** megfelelően támogatják a célrendszert, a gazdasági fejlődés, társadalmi fejlődés és környezetvédelem szinergiáit.

Összefoglalva elmondható, hogy a **Konceptió céljai egymással nincsenek ellentmondásban**, azonban fontos hangsúlyozni, hogy a célokhoz kapcsolódó intézkedések megvalósításának során ügyelni kell a **célok szintjén megfogalmazott elvárások teljesülésére**. Akkor sikeres a **Konceptió megvalósítása**, amennyiben a **fejlesztések illeszkednek a Konceptió gazdasági, társadalmi és környezeti céljaihoz, azokat nem veszélyeztetik, nem sértik**. Ennek a **programozási fázis során** szigorúan érvényt kell szerezni.

3.3. a jelenlegi környezeti helyzet releváns, a tervvel összefüggésben lévő elemeinek ismertetése

Természeti erőforrások

Az alföldi sík vidék alapvetően meghatározza e térség terület-felhasználását és gazdasági lehetőségeit. A fő tevékenység a területek mezőgazdasági művelése, a művelés jellegét a területek termőhelyi adottságai határozzák meg. Jász-Nagykun-Szolnok megye nagy részén kiválóak a talajadottságok (legfőképpen csernozjom talajok és azok altípusai, közép-kötött talajok fordulnak elő), mely Bács-Kiskun megye (jelentős futóhomok területek) kivételével a szomszédos megyékre is jellemző.

Általánosságban megállapítható, hogy a megye területe száraz, gyér lefolyású, erősen vízhiányos terület. Jelentős folyói a Tisza és Hármas-Körös, kis vízhozamú vízfolyás a Zagyva, a Tarna, valamint az erősen módosított, vagy mesterségesen épített belvíz és öntöző csatornák (főművek, társulati kezelésű üzemi művek, magán vagy önkormányzati kezelésű üzemi művek). A megye középső és keleti részében számos állóvíz található, melyek nagy része mesterséges, gazdasági érdekből kialakított halastó, kisebb részben belvíztározó, de a folyók mentén (a mentett és a hullámtérben) a szabályozásból eredően a holtágak száma is magas.

A talajvíz mélysége változó: általában 2-4 m az évszakonkénti ingadozás mellett a déli területeken 4-6 m közötti. A rétegvizek speciális típusa, a 30°C-ot meghaladó hőmérsékletű vizek, vagyis a termálvizek aránya magas.

Felszíni és felszín alatti vizek

Általában jellemző, hogy a felszíni vizek minősége a diffúz és a koncentráltan bevezetett terhelésektől függ. Ezek a terhelések keletkezhetnek elsősorban a mezőgazdasági földhasználat során, illetve a koncentráltan jelentkező tisztított/tisztítatlan szennyvizek bevezetéséből következően. A Tisza vízminősége általában tűrhető, de egyes folyók vízminősége ennél rosszabb pl. a Heves megyéből érkező Zagyva (V. kat), vagy a Hajdú-Bihar megyéből érkező Hortobágy-Berettyó esetén (III.-IV. kat.), a bevezetett szennyvizek miatt.

A folyók a tavaszi és nyár eleji időszakokban bővizűek, nyáron viszont igen kicsi a vízkészletük. A Tisza-Körös-völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási Rendszer (TIKEVIR) Európa egyik legnagyobb összefüggő vízgazdálkodási rendszere, melynek célja a vízhiányos térségek vízkészletének pótlása a Tiszából történő vízátvetéssel (Nagykunsági Öntözőrendszeren keresztül). A már kiépített öntözőrendszerek közül a Nagykunsági öntözőrendszer hatásterülete a legnagyobb (124 350 ha), közel 340 km-nyi csatorna látja el a térséget öntözővízzel.

A megyét két sekélyrétegű víztest (talajvíz) érinti: a megye déli részén elhelyezkedő víztest gyenge, az északi részen fekvő pedig jó állapotú, de gyenge kockázatú minősítést kapott, elsősorban a csökkenő vízmennyiség ökoszisztémákra gyakorolt negatív, ill. bizonytalan következményei miatt. Kiemelt szerepe van a rétegvizeknek, mivel Szolnok és térségének kivételével ezeken a vízkészleteken alapul a közcélú, ipari és nem öntözési célú mezőgazdasági vízellátás. A területen nincsen komoly mennyiségi probléma a réteg és hévízkészletekkel, annak ellenére sem, hogy a mélyebb víztartókban a nyomásszintek csökkenést mutatnak. A vízkészletek csökkenésének fő oka az utánpótlódás mértékét meghaladó, évtizedek óta tartó túlzott kitermelés.

A felszín alatti vizek esetén ki kell emelni, hogy sérülékeny ivóvízbázisok csak elvétve találhatók Jász-Nagykun-Szolnok megyében (Jászfelsőszentgyörgy, Jászberény, Pusztamonostor, Jászberény). Ezek mindegyikénél megtörtént a biztonságba helyezés.

A megye 78 településéből 71 település, azaz a megye jelentős része a felszín alatti víz állapota szerint érzékeny kategóriába tartozik (20 mm-nél nagyobb utánpótlódású területek, fő vízáradó réteg 100 méteren belüli elhelyezkedése miatt).

Természetvédelem

A kevésbé bolygatott területeken megőrződött a természetes élővilág, melyeket különböző jogszabályok nyilvánítottak védetté. Így a megye területén megtalálhatók a védett természeti területek, a NATURA 2000 természetmegőrzési területek, a NATURA 2000 madárvédelmi területek, valamint az érzékeny természeti területek. A Hortobágyi Nemzeti Park – A puszták (melynek része a Tisza-tavi madárrezervátum) – UNESCO világörökségi terület és Ramsari terület is.

Élővilág állapota

A megyére is igaz, mint általában az agárvidékekre, hogy a termelés üzemi szintűre emelésével, összefüggő táblák kialakításával a biodiverzitás igen alacsonnyá vált a térség jelentős részén. Jelenleg csak a nagyobb folyók mentén található összefüggő ökológiai folyosó, valamint a védett területek töltik be ezt a szerepet. A települések erőteljes növekedése és a vonalas infrastruktúra hálózatok sűrűsödése a mezőgazdaságnál még drasztikusabban korlátozza, szabdalja szét az élőlények életterét. A vasutak és a közutak elválasztó hatással bírnak, melyen a belvízcsatornák, patakok, folyók különböző nagyságú átereszei tudnak enyhíteni. Bár a megyében még nem épült ki a tervezett gyorsforgalmi úthálózat egyetlen eleme sem, azonban itt is megjelennek a szélesebb főútszakaszok, a 4. sz. főút 2x2 sávú szakaszai, illetve a közlekedési folyosók többszörös elválasztó hatása (pl. a 4. sz. főút és Budapest-Debrecen vasút vonal párhuzamossága esetén).

Levegőminőség

A kapott adatok alapján a megye területén nincs olyan levegőszennyező üzemi létesítmény, amelynek olyan mértékű szennyezőanyag kibocsátása lenne, amely térségi szintű védelmi övezet kijelölését igényelné. Ebből következően a légszennyező telephelyek jelentős része Szolnok, Jászberény, Karcag és Mezőtúr térségében található. A közlekedési eredetű levegőszennyezés elsősorban a főutak településeken áthaladó szakaszai mentén lévő lakóterületeket érinti. A közlekedési eredetű légszennyezés a megye területén nem csökkenthető számottevő mértékben, legfeljebb a közvetlen légszennyezés csökkenthető a települések belterületét elkerülő gyorsforgalmi utak kiépítésével, illetve a főutak településeket elkerülő szakaszainak kiépítésével.

Zaj- és rezgésterhelés

A megye területén térségi jelentőségű zajterhelése a közlekedésnek van. A közúti közlekedésből eredő zaj a főutak belterületi szakaszainak közvetlen környezetében lévő zajtől védendő területeket érinti. Jelentős javulás a gyorsforgalmi utak megépítésétől és a főutak településeket elkerülő szakaszainak megépítésétől várható. Az országos elképzelések szerint Szolnokon közös felhasználású (katonai és polgári), Kunmadarason kereskedelmi célú repülőtér tervezett. Amennyiben a fejlesztések megvalósulnak, úgy az mindkét esetben jelentős zajterhelést fog jelenteni a térségben. A két repülőtér védőövezetére vonatkozó területhasználati korlátozások biztosítják, hogy a környezetükben zajtől védendő területfelhasználás ne alakulhasson ki, illetve zajtől védendő létesítmény ne épüljön. A Szolnokon és Mezőtúron található sportolási célú repülőtér zajterhelése nem jelentős.

Szennyezett területek számbavétele

A megye 78 településéből 40 településen található lehetséges szennyezőanyag, a legtöbb Jászapáti, Jászberény, Kenderes, Kisújszállás, Kunszentmárton, Martfű, Szolnok, Törökszentmiklós területén fordul elő. Az egykor elavult technológiával üzemelő ipari telephelyek, üzemanyagtöltők, kommunális szilárd és veszélyes hulladéklerakók, döngutak, kommunális folyékony hulladékürítők és tározók környezetében található jelentősebb mennyiségű szennyezőanyag, mely potenciálisan szennyezi a talajt és a talajvizet. Térségi jelentőségű szennyezést feltételeznek a kunszentmártoni szőrmekészítő üzem felhagyott szennyvíz-utótisztító tavánál. Jelentősebb kiterjedésű szénhidrogén szennyezés a szolnoki Mezőgép felhagyott telephelyén jelentkezhethet. A legnagyobb kiterjedésű szennyezés (klórozott szénhidrogén) Törökszentmiklóson és a szolnoki TVM Rt. hulladéklerakó területén található.

Kommunális ellátottság

Az országos dinamikát lényegesen felülmúló ütemben folytatódott a települések, ill. a lakások kommunális ellátottságának, civilizációs viszonyainak fejlesztése. Különösen dinamikus növekedett a vezetékes gázzal-, a közcsatornával-, a hálózati vízvezetékekkel-, a meleg vízzel-, a vízöblítéses wc-vel ellátott lakások aránya. Például a vezetékes vízzel ellátott lakások aránya 85 %-kal, a vízöblítéses wc-vel ellátottaké 76 %-kal, a közcsatornával ellátottaké 69 %-kal, a vezetékes gázzal ellátottaké 43 %-kal az országos ütemet meghaladóan növekedett ebben az időszakban. A lakásépítés üteme azonban mintegy 20 %-kal elmaradt az országos átlagtól.

A megye települései – a Heves megyei rendszerhez kapcsolódó Jászfényszaru kivételével – a Tiszafüred, Jásztelki, Kétpó és Szelevény településeken kiépült regionális hulladéklerakókba szállítják a hulladékot. A karcagi kistérségi hulladéklerakó csak négy település hulladékát fogadja. A KSH szerint az elszállított települési szilárd hulladék mennyisége 2007-től enyhén csökkent, majd 2010-ben kis mértékben újra nőtt. Viszont a szelektív hulladékgyűjtésben begyűjtött hulladékok mennyisége a másfélszeresére nőtt 2009 és 2010 között. A 2006-ban épült Tisza-tavi (tiszafüredi) regionális hulladéklerakó és kezelő telep a legkorszerűbb a megyében, mely négy megye 42 településének hulladékát fogadja. A Tiszazugi (szelevényi) regionális hulladéklerakó és kezelő telep 17 települést szolgál ki, melynek kb. 1/3 része szabad jelenleg. Jászsági (jásztelki) regionális hulladéklerakó és kezelő telepre 33 település hulladéka kerül, ebből 17 település megyei. A Kétpó regionális hulladéklerakó és kezelő telep 220 ezer állandó lakos hulladékát kezeli.

Megújuló energia

A helyzetelemzés adatgyűjtésének lezárásáig beérkezett adatok szerint látható, hogy egyre nagyobb az érdeklődés a megújuló energiaforrások iránt. Elsősorban a biomassza felhasználás a jellemző, de megjelent a napenergia, a szél- és geotermikus energia felhasználás is. Az energiatermelés általában kis teljesítményű és lokális, csak nagyobb rendszerek esetén haladja meg az 1MW-t teljesítményt.

3.4. A fennálló környezeti konfliktusok, problémák leírása és mindezek várható alakulása, ha a terv, illetve program nem valósulna meg

A.1 átfogó cél: Erőteljes kapcsolódás a makrogazdaság fejlődési tengelyeire

A Konceptió célrendszerében jelentős gazdasági vonatkozások kerültek kidolgozásra. A gazdaságfejlesztés elengedhetetlen eszköz a megye kezében a fejlődéshez, azonban annak társadalmi és környezeti vonatkozása sem elhanyagolható. A Konceptió a gazdasági fejlődést ötvözi a környezeti fejlődéssel, társadalom bevonásával, humán és társadalmi tőke fejlesztésével. Bár igaz lehet, hogy a gazdasági fejlődés a környezet állapotára veszélyes folyamatokat is beindíthat, azonban úgy is meg lehet vizsgálni a dolgot, hogy a gazdasági teljesítmény segíti előteremteni a szükséges

forrásokat a környezetvédelmi intézkedések elvégzéséhez. Ugyanakkor ez visszafelé is igaz, adott környezetvédelmi intézkedés (pl. árvízvédelem) elmaradása rontja a térség gazdasági teljesítőképességét.

A Konceptióban megfogalmazott **gazdasági célok** közül **2 olyan tényező** emelhető ki, melyek elmaradása jótékonyan hathat a környezet állapotára, pontosabban fogalmazva nem növeli annak terhelését: **közlekedési fejlesztések, turisztikai fejlesztések** (pl.: Tisza-tó komplex turisztikai fejlesztése). Fontos megjegyezni azonban, hogy hiba volna azt mondani, hogy egy elkerülő út építése, nyomvonalának kijelölése csak káros lehet, hiszen az akár jótékonyan hathat adott település épített környezetére, terheltségére.

A Konceptió a 2030-as időtávban alapvetően a hátrányos folyamatok kezelésével, megfordításával, előnyös folyamatok kialakításával, megőrzésével, javításával számol. A jövőképpen vázolt állapot elérését szolgálja a megfogalmazott célok és javasolt programok, intézkedések összessége. Amennyiben a célok nem valósulnak meg, úgy várhatóan a jelenleg is zajló negatív folyamatok tovább erősödnek, az azokat kiváltó ellentétes irányú folyamatok pedig nem tudják kezelni a hátrányos hatásokat.

A.2 átfogó cél: Változatos kultúrtájak dinamikus egyensúlya

Természeti adottságok

A megye területe az **elmaradó integrált vízgazdálkodási fejlesztések** következtében továbbra is **kített** lesz a felszíni formák következményeként fellépő **aszályok és belvizes időszakoknak**. Ezek természetesen közvetlen hatást gyakorolnak a mezőgazdaságra, mint a megye egyik legjelentősebb ágazatára, befolyásolva ez által a megye gazdasági teljesítményét is. A megyére az országos átlagnál alacsonyabb, kb. 8 %-os erdőborítottság a jellemző, ami az **elmaradó erdősisítés** miatt nem tud az országos átlaghoz közeledni.

A megyében található **ártéri tájegységekben** rejlő potenciál kihasználatlan marad, bár turisztikai, illetve tájgazdálkodási potenciállal rendelkezik. Tekintve, hogy jelenleg is kiemelkedő kezdeményezések folynak ártéri tájgazdálkodás terén, ezek eredménye nem lesz hasznosítható, a tevékenység nem lesz fejleszthető a Konceptió megvalósulása nélkül. Az üdülő tájjal kapcsolatosan környezeti szempontból ambivalens folyamatokról beszélhetünk. Egyrészt jelentkezik a gazdasági potenciál, mely a térségben élők megélhetéséhez elengedhetetlen, növelve ezzel a térség megújulási képességét is, azonban a **turisztikai fejlesztések elmaradása** várhatóan az elmaradó látogatottság kapcsán csökkenti a térség környezeti terhelését. A Konceptió azonban a rekreációs fejlesztések esetében a környezettel összehangolt fejlesztéseket céloz, biztosítva ez által a környezet védelmét. A megye nagy részén található **mezőgazdasági táj** esetében elengedhetetlen a mezőgazdasági reform, az agrár-környezetvédelem javítása, ezért az ilyen irányú fejlesztések, kutatások, innovációk elengedhetetlenek a térség boldogulása, és a környezetszennyezés csökkentése végett (pl. diffúz szennyezések).

Felszíni és felszín alatti vizek

A megye nagy jelentőséggel bír a vízhiányos területek vízkészletének biztosítása (alacsony talajvízszintek). A Konceptió a megye jelentős területére kiterjedő **komplex, adaptív vízgazdálkodási rendszer** életre hívásával kezelni tudja a jelenleg rossz állapotban lévő belvízcsatornákat, meliorációs rendszereket, öntöző rendszereket. Ezek az intézkedések természetesen elsősorban a mezőgazdasági tevékenységek fejlesztését teszik lehetővé, és segíti az éghajlatváltozáshoz való adaptációt.

A környezet szempontjából fontos célok valósulhatnak meg a Konceptió keretében a **mezőgazdasági eredetű szennyezéseket tekintve**, hatékonyabb agrotechnika, állattartó telepek modernizálása, nitrát-szennyezés csökkentése. A térségben ugyanígy szennyező forrásként jelentkezhetnek a **hulladéklerakók**, melyek egy része rekultiválásra került, de a szennyező források további kezelésére is szükség van.

A Konceptió átfogó **közművesítési programot** tűzött ki célul, a hiányok felszámolásával, közművesítéssel. A fejlesztések elmaradása következtében a keletkező szennyvizek továbbra is veszélyt jelentenének felszíni befogadókra, felszín alatti vizekre, elsősorban a talajvízre.

Levegőminőség

Levegőminőség szempontjából nincsenek különösebben szennyezett területek a megyében, sőt a tervezett vasúti fejlesztések, és elkerülő szakaszok kiépülése javíthatják a jelenleg a településeken áthaladó közlekedés terhelését.

Zaj- és rezgésterhelés

Az országos elképzelések szerint Szolnokon közös felhasználású (katonai és polgári), Kunmadarason kereskedelmi célú **repülőtér** tervezett. Amennyiben a fejlesztések megvalósulnak, úgy az mindkét esetben **jelentős zajhatást** fog jelenteni a térségben.

Energiaellátás

A Konceptió célul tűzi ki **települési energiaprogramok** megvalósítását, melynek környezeti előnyei mellett a gazdasági előnyei is jelentkezhetnek adott településen, ahol az önkormányzati intézmények racionális üzemeltetése válik ez által lehetővé. A mezőgazdaság, szántóföldi növénytermesztésben rejlő **biomassza potenciál** kiaknázása alapvető helyi gazdasági érdek. A megújuló energiák hasznosítása csökkentené az energiafüggőséget, növelni a gazdasági mozgásteret, és nem utolsósorban szemléletformáló tulajdonsággal bír.

Környezetterhelés

A Konceptió **ipart, mezőgazdaságot** célzó célkitűzései egyértelműen környezeti szempontú fejlesztésekben gondolkoznak. Bár növelni szeretné pl. a Jászság ipari súlyát, ezzel párhuzamosan figyelmet fordít a vállalkozások hulladékgazdálkodására, agrár-környezetvédelemre.

Felszíni vízkárok

A Konceptiók komplex, több térségre is kiterjedő **vízgazdálkodási rendszer** kialakítását célozza. Ennek keretében természetesen figyelmet fordít az **árvízvédelemre**, mely az egyre növekvő vízszintű árvizek kapcsán olyan probléma, mellyel a közeljövőben számolni kell. Az árvízvédelmet kiegészíti az ártéri gazdálkodás témaköre, mely egyértelműen potenciállal rendelkező terület. A **belvizes borítottság** időszakos probléma, azonban az adott időszak többlete jó vízgazdálkodási gyakorlat keretében tárolható, felhasználható, megfelelő, víz- és tájgazdálkodási gyakorlattal a térség javára fordítható.

Kommunális infrastruktúra

A megye területén a Koncepció jelentős célokat fogalmaz meg a **kommunális infrastruktúra** terén. Az ivóvíz-minőség javítása, a szennyvízkezelés fejlesztése olyan feladatok, melyeket a jövőben folytatni szükséges, annak a tudatában főleg, hogy derogációs kötelezettség alá eső területeket is érint.

Energiaellátás

A fűtés terén a jelenleg legdominánsabb energiaforrásnak, a földgáz felhasználás csökkentését segíteni a térségi **energetikai programok** megvalósítása. Ezek a programok annyi előnyös hatással járnak az adott település, térség energiagazdálkodására, gazdasági helyzetére, hogy megvalósításuk elmaradása súlyos problémákat fog okozni a jövőben. Adott esetben az irracionálisan magas rezsiköltségek, nem hatékony rendszerek üzemeltetése adott esetben fejlesztések elől vonhatják el a forrásokat.

Az elektromos energia fogyasztás folyamatos növekedése is jelzi azt, hogy új energiaforrások, megújuló energiaforrások bevonása szükséges az ellátásba.

Hulladékgazdálkodás

A megye szerte folyamatban lévő **rekultivációs program** folytatása elengedhetetlen a környezet szennyezés csökkentése szempontjából. A megfelelő hulladékgazdálkodás nemcsak környezeti szempont, annak gazdasági vonatkozása is jelentős, tekintve a különböző hulladékhasznosítási módszereket. A Koncepció által megfogalmazott célok említik e technológiák alkalmazását, terjesztését, megvalósításuk a csökkenő hulladékmennyiségek, biológiai hulladék, lerakással ártalmatlanított hulladék mennyiségének csökkentésének a záloga.

A3. átfogó cél: Egészséges, képzett lakosság, együttműködő társadalom

A Koncepció nem csak az átfogó célok szintjén tűzi ki célul a **lakosság egészségi állapotának, képzettségének fejlesztését**, hanem a specifikus célok között is hangsúlyt fektet a társadalmi jelenségek kezelésére, **leszakadó csoportok** megszólítására, integrációjára, vagy horizontális célként a társadalmi önszerveződések előmozdítására, támogatására. Jelenleg Magyarországon az egyik legsúlyosabb hiány a társadalmi tőkében található, így e problémák kezelése elengedhetetlen a térség fejlődése szempontjából.

3.5. A terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők

Az alábbiakban a terv megvalósulásával közvetlenül vagy közvetve környezeti hatást kiváltó tényezők, okok feltárására kerül sor, különös tekintettel azokra a tervelemekre, tervezett intézkedésekre, amelyek természeti erőforrás közvetlen igénybevételét vagy környezetterhelés közvetlen előidézését jelentik, vagy olyan társadalmi, gazdasági folyamatokat váltanak ki, vagy ösztönöznek, amelyek közvetett módon környezeti következménnyel járhatnak.

A **Koncepció alapvetően érvényesíti a környezeti szempontokat**, figyelemmel van annak állapotára, azonban vannak olyan célok, illetve intézkedések, melyek a környezetre várhatóan hatást fognak gyakorolni.

A.1 átfogó cél: a gazdasági fellendülés, fejlődés mindig hordozhat magában környezeti szempontból veszélyes jelenségeket. Az A.1 átfogó cél kapcsán kiemelhető az általánosan elvárt térségi elérhetőség javítása, elsősorban az M3-ra való csatlakozások, illetve az M4-es kiépülése. Az útfejlesztések gazdasági szempontból indokoltak, azonban ügyelni kell azok környezetet károsító

hatásaira, mely a **forgalom növekedésével** levegő- és zajszennyezést okozhatnak, illetve a településeken áthaladó forgalmat növelhetik.

A.2 átfogó cél: a legmarkánsabb környezeti hatása várhatóan a **„korábban nem látott mértékű idegenforgalomnak, és hivatásforgalomnak”** lesz. Bár a koncepció itt is megfogalmazza, hogy annak bevételei visszaforgathatók az örökség védelmébe, mellyel bizonyos fokú fenntarthatóságot irányoz elő, mégis a nagymértékű turisztikai aktivitás a környezeti tényezők rombolásához vezethet. Körültekintően szükséges eljárni e fejlesztések megszervezésénél, hogy megfelelő mederben lehessen tartani a hatásokat, és ne járjon nagyobb, összegében jelentősebb környezeti kárral a fejlesztés, mint amennyi gazdasági hasznot hoz.

T.1 területi cél: jelentős közúti fejlesztések várhatók Szolnok nagyváros-térségének dinamizálása okán. Ehhez az M4, M5 és az M8-as vonalak fejlesztése szükséges. A **közúti közlekedési fejlesztés** mindig hordozhat magában környezeti konfliktusokat, melyekre ezúttal is figyelemmel kell lenni a fejlesztések során.

A Szolnok nagyváros-térségben megvalósítandó **gazdasági dinamizálás, ipari aktivitás** növelése során is előfordulhatnak olyan folyamatok, melyek során a vállalászási tevékenység nem feltétlenül esik egybe a környezeti szempontok érvényesítésével. A térségnek ezért fel kell készülnie arra, hogy a növekvő ipari teljesítmény nem jelentsen elfogadhatatlan környezeti terhelést.

T.2 területi cél: az egyébként is jelentős potenciállal rendelkező **jászági ipari agglomeráció** további fejlesztése a cél. Ehhez természetesen a fejlődéshez szükséges úthálózat fejlesztés (31-es főút kapacitásfejlesztése, 32-es gyorsforgalmi minőségű kapcsolat, M32, M8) fejlesztése valósul meg, mely a korábbiakhoz hasonlóan környezeti konfliktusokat okozhat.

Ezt tovább fokozza, hogy a térség jelentős iparának fejlesztése a vállalászási aktivitás, termelés növekedésével járhat, így feltétlenül javasolt figyelemmel lenni a vállalászások környezeti teljesítményére is (pl. hulladékkezelés, szennyező anyagok kibocsátásának csökkentése, hatások kezelése).

T.3 területi cél: ez esetben szintén a közlekedés fejlesztés (gyorsforgalmi, főúthálózati fejlesztések) az egyik olyan tényező, mely jelentős hatással lehet a környezetre, így ezek megvalósításánál a környezetre ható tényezőkre maximális figyelemmel kell lenni.

T.3 területi cél: az előrevetített gazdasági fejlődés esetén már egyértelműen megjelenik a **zöldgazdaság**, ami harmóniát teremthet a térség gazdasági és környezeti fejlődése között.

A térségben jelentős **turisztikai potenciállal** bíró desztinációk találhatóak, melyek fejlesztése természetesen elengedhetetlen a gazdasági stabilitás és fejlődés szempontjából. A fejlesztések esetében azonban minden esetben integrálni szükséges a környezeti szempontokat, hiszen a térségnek e területe nem csak gazdasági lehetősége, hanem egyben hatalmas környezeti értéke is.

T.4 területi cél: E cél esetében alapvetően 2 dologra kell felhívni a figyelmet, mely a környezetre hatással lehet. Az egyik az **útfejlesztések**, a másik a **gazdasági fejlődés**, melyen belül a **turisztikai**, valamint **szilikátipari** fejlesztések is helyt kaptak. A turisztikai fejlesztések esetén elsősorban a termálvízkinccs turisztikai használatát szükséges kiemelni, mely az elmúlt időszakban fenntarthatatlan vízhasználatokhoz vezetett. Biztosítani szükséges, hogy a jövőben csakis a fenntartható vízhasználatokra épített fejlesztések valósulhassanak meg.

A térség gazdasági célként tűzte ki a szilikátipari ágazat megerősítését fejlesztést. Ez esetben külön figyelemmel kell lenni a szilikátipar szennyező anyagainak kibocsátására, azok kezelésére, csökkentésére.

T.5 területi cél: a Tisza menti „ökosztráda” területi cél alapvetően a **környezettel harmonizáló** térségi gazdálkodási rendszer létrehozásában gondolkodik, azonban van olyan eleme is, melyre a környezeti hatások tekintetében figyelemmel kell lenni. Ilyen a holtágak **turisztikai hasznosítása**, melynek várhatóan jelentős káros hatása nem lesz a környezetre, azonban erre mégis figyelemmel kell lenni a fejlesztések során.

S.2 specifikus cél: a Konceptióban jelentős hangsúllyal jelenik meg a **mezőgazdaság fejlesztése**, mely ágazat számos környezeti tényezőre hatással lehet. A Konceptió **megfelelő kontextusba** helyezi a mezőgazdasági fejlesztéseket, vagyis figyelmet fordít annak ökológiai, agrár-környezetvédelmi hatásaira, azonban fontosnak tartottuk megjegyezni, hogy e szempontoknak nem csak koncepcionális szinten, de a megvalósuló programok fejlesztések szintjén is érvényt szükséges szerezni.

S.4 specifikus cél: az elmaradt, **hiányzó infrastrukturális fejlesztések** esetében a **közúti fejlesztések** jelennek meg a Konceptióban az első helyen. A közúthálózati fejlesztések esetében figyelemmel kell lenni a környezeti hatásokra, településeken keresztül áramló forgalom mértékére, elkerülő szakaszok nyomvonalának megállapítására, az elérhetőség leghatékonyabb megoldásának biztosítására, közösségi közlekedés szervezésére.

3.6. Az előző pontok szerint meghatározott információkból kiindulva a terv megvalósítása esetén várható, a környezetet érő hatások, környezeti következmények előrejelzése

Az előzőekben felvázolásra került, hogy a Konceptióban megfogalmazott célok, intézkedések a környezetre milyen közvetlen, illetve közvetett hatást gyakorolhatnak. Összefoglaló jelleggel elmondható, hogy a **Konceptió nem tartalmaz feloldhatatlan környezeti konfliktust** sem az átfogó célok, sem az egyes területi és specifikus célok szintjén sem. A Konceptió teljes egészét áthatja a környezet iránt érzett érzékenység, számos megfogalmazott cél integrálja a környezeti szempontokat, környezetvédelmet.

Figyelemmel kell lenni azonban néhány intézkedésre, mely esetében később, a programozás során megfogalmazandó fejlesztések esetén előfordulhatnak környezeti súrlódások. Összesen **3** olyan **terület** került azonosításra, mely esetében felszínre kerültek esetleges **környezeti kockázatok**.

A Konceptió mind az átfogó célok, mind a területi és specifikus célok szintjén hangsúlyosan megjeleníti a **közlekedésfejlesztést**, mint prioritást élvező fejlesztési célt. Természetesen a tervezési folyamat jelen fázisában nem határozható meg egyértelműen, hogy melyek a káros környezeti hatások, következmények, de szükséges felhívni a figyelmet, hogy a közúti fejlesztések megvalósításánál fokozottan figyelemmel kell lenni a környezet állapotára, illetve a fejlesztések hatására.

A Konceptió jelentős **turisztikai fellendüléssel** is számol, ami jelentős vendégforgalom növekedést jelenthet adott térségre nézve. Márpedig ahol a turizmus megjelenik, ott feltétlenül kell számolni annak környezeti hatásaival. Ez nem jelenti azonban, hogy kezelhetetlen problémákat vet fel a turizmus fejlesztése, mindössze a kidolgozandó fejlesztések során biztosítani szükséges azok környezeti érzékenységét, tudatosságát.

A 3. terület az megfogalmazott **gazdasági**, elsősorban **ipari fejlesztések** témakörét érinti, hiszen Jász-Nagykun-Szolnok megye területén több térségben is jelentős ipari fellendülést tűztek ki célul. A Koncepció figyelmet fordított arra, hogy az ipari fellendülés párosuljon pl. hulladékgazdálkodás fejlesztésével, vállalkozások energiagazdálkodásának megújításával, azonban jelen fejezetben ennek jelentősége tovább hangsúlyozandó.

A tervezési folyamat jelen fázisában koncepcionális szintű hatások megfogalmazhatók, azonban a programozási fázis lesz az, mely során konkrét beavatkozások, fejlesztések konkrét környezeti hatásai azonosíthatók.

A környezeti hatások áttekintéséhez egy fenntarthatósági értékrendhez viszonyítjuk a Koncepció célrendszerét, beavatkozásait. A fenntarthatósági értékrend kialakításának az 1.5 területi hatásvizsgálathoz felhasznált adatok forrása című fejezetben bemutatott dokumentumokat vettük alapul.

A **fenntarthatósági értékrend** az alábbiak szerint került kialakításra:

I. Stabil, önrendelkező, helyi erőforrásokra építő megye

I.1 Helyi erőforrások fenntartható használata

- helyi erőforrások alkalmazása
- fenntartható mezőgazdasági tevékenységek (talajvédelem, ökológiai gazdálkodás, GMO mentesség, öntözési rendszerek, nitrát és foszfor terhelés csökkentése, élelmiszer biztonság)
- fenntartható ipari tevékenységek (szennyvízmentes technikák, hulladékok felhasználása inputként, K+F)
- fenntartható ásványvagyron gazdálkodás
- helyi gazdasági kapcsolatok erősítése
- munkához való jutás, vállalkozói tevékenység ösztönzése
- erőforrás-hatékonyság növelése

I.2 Külső erőforrások fenntartható bevonása

- megyén kívüli gazdálkodással való összhang biztosítása
- külső energia bevonásának minimalizálása
- kölcsönösen előnyös erőforrás áramlás kialakítása
- jövedelem és tőke, tudás, anyag és energia helyben tartása

I.3 Fenntartható megyei önrendelkezés

- szubszidiaritásnak megfelelő döntéshozatal
- döntéshozatali kompetenciák fejlesztése

II. Együttműködő, partner, szolidáris megye

II.1 Együttműködés szomszédos megyékkel

- kölcsönösen előnyös hatások, együttműködések erősítése

II.2 Megyehatárt átlépő hatások kezelése

- káros anyag kibocsátások csökkentése
- megyehatárt átlépő negatív társadalmi, gazdasági, környezeti hatások enyhítése

III. Megújulni képes megye

III.1 Társadalmi megújulás

- integráció
- fenntartható fogyasztói szokások
- szemléletváltás (takarékoság)
- társadalmi együttműködések erősítése
- demográfiai megújulás
- generációk egymás mellett élése
- egészségmegőrzés, egészségtudatosság
- társadalmi minimumhoz való hozzáférés, önszerveződés támogatása, civil szféra erősítése
- kulturális értékmegőrzés, ápolás
- éghajlatváltozásra való felkészülés (tájékoztatás, adaptáció)

III.2 Tudományos megújulás

- képzés, oktatás
- innováció serkentése
- K+F
- új tudományos és technológiai eredmények létrejöttének és alkalmazásának biztosítása

III.3 Környezeti megújulás

- biodiverzitás fenntartása
- éghajlatváltozás elleni küzdelem
- környezet eltartó képességének növelése
- felszíni és felszín alatti vízkészletek mennyiségi és minőségi védelme, jó állapota
- üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése
- szennyvízkezelés fejlesztése, természetközeli szennyvíztisztítás
- újrahasználat, újrahasznosítás, környezetbarát ártalmatlanítás, szelektív hulladékgyűjtés, energetikai hasznosítás, rekultiválás, lerakás csökkentése
- fosszilis energiarendszer felszámolása, energiafogyasztás csökkentése, megújuló energiák használata, helyi energiaforrások használata, építési szokások változtatása, energiahatékonyság fejlesztése, távfűtés rekonstrukciója
- környezeti informatikai és monitoring fejlesztés
- vízgazdálkodás (árvíz, belvíz, vízvisszatartás)
- levegő és zajszennyezés csökkentése
- szennyező fizet elv, megelőzés elve
- kutatás+fejlesztés

IV. Fenntartható megyei térszerkezet

IV.1 Fenntartható térhasználat

- tudatos településfejlesztés (zöld területek védelme és növelése, barnamezős beruházások, erdőtársulások védelme, erdőgazdálkodás)
- Tisza-völgy komplex fejlesztése (táji rendszer működésének biztosítása, vízkészlet-gazdálkodás, árvízvédelem, ártéri tájgazdálkodás, nk.-i együttműködések)

IV.2 Közösségorientált fejlesztések

- közjavak elérhetőségének biztosítása, korlátozás mentessége, akadálymentessége
- közösségi értékek megőrzése, fenntartása

IV.3 Környezetorientált fejlesztések

- természetes ökoszisztémák működőképességének fenntartása
- természeti erőforrások védelme, jogi intézmények erősítése természeti erőforrások iránti igény csökkentése
- környezetkárosító, környezetszennyező tevékenységek csökkentése
- területhasználat racionalizálása (feldarabolás mentesség)

- hirtelen bekövetkező, nagymértékű látogatónépszerűség növekedés elkerülése

IV. Fenntartható közlekedési rendszerek

- lehető legkisebb arányú tér és környezethasználatot igénylő közlekedési rendszer kialakítása
- közlekedési elérési idők csökkentése
- közlekedési igények helyben tartása
- közlekedésből származó kibocsátások
- közösségi közlekedés fejlesztése
- közlekedési módok fejlesztésének sorrendisége (nem motorizált, közösségi, kombinált, egyedi motorizált)
- tranzitforgalom csökkentése különös tekintettel az áruforgalomra

A vizsgálat módszere a **fenntarthatósági mátrix** elkészítése, mely keretében a területfejlesztési célok értékelése történik meg a fenntarthatóság minősítésén keresztül. A mátrix soraiban a Konceptió célrendszere található, az oszlopokban pedig a fenntarthatósági kritériumrendszer szerepel. A kettő metszetében található maga az értékelés. A színkód az alábbiak szerint értelmezendő:

- zöld: fenntarthatósági értékrendnek megfelel
- fehér: nincs közvetlen kapcsolódás
- felkiáltó jel: fenntarthatósági értékrenddel kapcsolatos kockázat

	Stabil, önrendelkező, helyi erőforrásokra építő megye			Együttműködő, partner, szolidáris megye		Megújulni képes megye			Fenntartható megyei térszerkezet			
	Helyi erőforrások fenntartható használata	Külső erőforrások fenntartható bevonása	Fenntartható megyei önrendelkezés	Együttműködés szomszédos megyékkel	Megyehatárt átlépő hatások kezelése	Társadalmi megújulás	Tudományos megújulás	Környezeti megújulás	Fenntartható térszerkezet	Közösségorientált fejlesztések	Környezetorientált fejlesztések	Fenntartható közlekedési rendszerek
A1. Erőteljes kapcsolódás a makrogazdaság fejlődési tengelyeire								!			!	
A2. Változatos kultúrtájak dinamikus egyensúlya												
A3. Egészséges, képzett lakosság, együttműködő társadalom												
T1. Szolnok nagyvárostérség pozíciójának megerősítése a Bécs-Budapest-Belgrád fejlődési tengely és a Tisza-völgy térszerkezetében								!			!	!
T2. Az ipari agglomeráció városiasságának erősítése és a gazdaság diverzifikációja a Jászságban								!			!	!
T3. Városhálózati szerepek és város-vidék kapcsolat megújítása a tiszántúli mezővárosi térségben					!							
T4. Tiszazug és Körös mente pozíciójának és önfenntartó képességének javítása												!
T5. Tisza menti „ökosztráda” alrendszerének kiépítése												
S1. A lakosság képzettségi szintjének												

és egészségi állapotának javítása												
S2. Az agrárvertikum versenyképességének, tájfenntartó- és foglalkoztatási potenciáljának növelése												
S3. Leszakadó társadalmi csoportok életminőségének és esélyegyenlőségének javítása												
S4. A társadalom és a gazdaság megújulását, a táj konszolidációját hátráltató infrastrukturális hiányosságok felszámolása												!

A mátrix alapján kapott eredményt megvizsgálva elmondható, hogy a **Koncepció** alapvetően **figyelembe veszi a fenntarthatósági értékrendet**, szempontokat, elveket, sehol **nem található feloldhatatlan ellentmondás** az értékrend, illetve a Koncepció tartalmi elemei, célkitűzései között. Néhány esetben azonban szükséges felhívni a figyelmet olyan tényezőkre, melyekre a fejlesztések kidolgozása és megvalósítása esetén szükséges figyelni a fenntarthatóság biztosítása érdekében.

A mátrixban felkiáltó jellel jelölt metszéspontok nem jelentik azt, hogy a fenntarthatósági értékrenddel ellentétes célok kerültek megfogalmazásra, csupán e célok esetén fokozottabban szükséges ügyelni a fenntarthatóságra.

A városhálózati kapcsolatok fejlesztése esetén (T3) elsősorban a célként kitűzött ipari fejlesztés kapcsán szükséges figyelni a fenntarthatóságra, megyehatárokon átnyúló hatások tekintetében. A gazdasági vonatkozású célkitűzések (A1, T1, T2) esetén szükséges fenntartható fejlesztéseket megvalósítani, környezetbarát fejlesztéseket azonosítani, hiszen az ipar dinamikus fejlődése adott esetben jelenthet kockázatot a környezetre, így e szempontokat integrálni szükséges a döntések során. A közlekedési rendszerekkel kapcsolatos célkitűzések (T1, T2, T4, S4) jelentős közúti fejlesztéseket tartalmaznak, melyek között erősen hangsúlyozásra kerül a közösségi közlekedés, a környezetbarát közlekedésszervezés, nem motorizált közlekedési módok, elkerülő szakaszok építése, stb. Szükségesnek tartottuk ennek ellenére jelezni, hogy a közúti fejlesztések során e szempontok továbbra is hangsúlyosan jelenjenek meg.

4. Javaslatok a tervben érvényesítendő környezeti szempontú intézkedésekre, előírásokra, feltételekre, szempontokra

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció az elkövetkezendő közép és hosszú távú periódus fejlesztéseit hivatott megalapozni. A hatásvizsgálat során **nem akadt olyan tématerület**, ágazati elképzelés, mely teljes mértékben figyelmen kívül hagyta volna a káros környezeti, társadalmi hatásokat, sőt a Koncepciót teljes egészében áthatja a környezet iránti érzékenység.

Természetesen fontos megemlíteni, hogy a területfejlesztési koncepció, mint dokumentum közép és hosszú távú célokat tűz ki a megye számára, azonban nem fogalmaz meg konkrét beavatkozásokat, programelemeket, így a konkrét környezeti hatások vizsgálatára a területfejlesztési program esetében is hangsúlyt kell fektetni.

Koncepcionális szinten azonban azonosításra került néhány olyan terület, mely esetében a környezeti szempontok erősíthetők, erősítendőek.

Gazdasági fejlődés

A Koncepcióban megfogalmazott **gazdaságfejlesztési elképzelések**, és egyáltalán a 2030-ra felvázolt gazdasági jövőkép a megyei gazdasági folyamatok erősítésével, fellendülésével számol. A megye területén jelenleg is vannak olyan térségek, melyek jelentősebb gazdasági-ipari tevékenységgel bírnak, de olyan területek is vannak, ahol az ipari tevékenység (pl. szilikátipar) megerősítése került megfogalmazásra.

A Koncepcióban bár van utalás környezeti szempontok érvényesítésére a gazdasági fejlődés kapcsán, javasolt ezeket **erősíteni, hangsúlyozni** (pl. szennyező anyag kibocsátás csökkentése, megfelelő hulladékgazdálkodás, energetikai fejlesztések).

Közlekedés

A Koncepcióban található térségfejlesztési intézkedések kapcsán első pontként jelenik meg a térségi közlekedési infrastruktúra fejlesztése, mely nélkülözhetetlen a gazdaságfejlesztés beindításához, viszont jelentős környezetre gyakorolt hatással bírnak. Bár a Koncepció által megfogalmazott közlekedés-fejlesztés tartalmaz utalást pl. közösségi közlekedés fejlesztésére, vagy elkerülő szakaszok építésére, vasúti fejlesztésekre, mégis a javaslatok között érdemesnek tartottuk még egyszer hangsúlyozni a **közlekedés** (elsősorban közúti) **környezetre kifejtett hatását**.

Ennek kezelésére javasoljuk, hogy a Koncepció elején említett nemzeti szintű dokumentumokban is felvázolt szempontok érvényesítésre kerüljenek a fejlesztések során (pl. prioritási sorrend érvényesítése: nem motorizált közlekedés, közösségi közlekedés, motorizált egyéni közlekedés fejlesztése; legkisebb arányú tér és környezethasználat; tranzit forgalom csökkentése;)

Turizmus

A Koncepció jelentős turisztikai fellendüléssel számol, azonban a **vendégforgalom jelentős és hirtelen növekedése** negatív hatásokat jelenthet a térség környezete szempontjából. Természetesen a megyei turisztikai potenciál kihasználása elengedhetetlen gazdasági érdek számos pozitív hatással, de hangsúlyozni szükséges a Koncepcióban, hogy a turizmus fellendülése semmilyen esetben nem okozhatja a környezet hosszú távú állapotromlását.

Javasolt ezért a turizmus környezeti szempontjainak erősítése (pl. hulladékgazdálkodás, szennyvízkezelés, parkolási igények megfelelő kielégítése, vizek védelme, biodiverzitás védelme.). A turizusból fakadó bevételeket semmilyen esetben sem haladhatja meg az abból származó károk költségének mértéke.

5. Összefoglaló

A megyei önkormányzatok az új szerepük értelmében feladatuk kapták, hogy a 218/2009 (X.6) Kormányrendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről (218/2009 (X.6) Kormányrendelet) rendelkezéseinek megfelelően készítsék el a szükséges **helyzetfeltáró munkarészeket**, és az arra épülő **megyei területfejlesztési koncepciót** és **programot** az Európai Unió 2014-2020-as időszakára való felkészülés jegyében.

A megyei területfejlesztési koncepciók elkészítése során a környezeti, gazdasági, és társadalmi hatások értékelésére **területi hatásvizsgálatot** is el kell végezni a 218/2009 (X.6) Kormányrendelet értelmében, mely a felszínre hozza a területfejlesztési koncepció környezeti, gazdasági és társadalmi ellentmondásait, feszültségeit.

A hatásvizsgálat során több közösségi és nemzeti, valamint helyi szintű dokumentumot is figyelembe vettünk, hiszen a területfejlesztési koncepciónak e dokumentumokra minden esetben tekintettel kell lenniük. A **legjelentősebb nemzeti szintű stratégiák**, melyek a vizsgálat során feldolgozásra kerültek: Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégia, Nemzeti Környezetvédelmi Program, Nemzeti Fejlesztés 2020 Országos Fejlesztési Koncepció és az Országos Területfejlesztési Koncepció, Nemzeti Vidékstratégia.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Területfejlesztési Koncepció **2030-ra** vonatkozóan fogalmazza meg a **megye jövőképét**, és rögzíti azt a célállapotot, melyet erre az időpontra el szeretne érni. A jövőkép elérését pedig a területi, specifikus és horizontális célok rendszere biztosítja, melyet a környezeti szempontok, a fenntarthatóság szempontjai **megfelelő mértékben** áthatnak.

A célok alapján kiemelkedik a **gazdaságfejlesztés iránti igény**, mely a megye területén azonosított 5 különböző térség többségében releváns célkitűzés. Bár a **területi célok** szintjén is megfogalmazódnak környezeti szempontok, és elmondható, hogy a területi egységek kapcsán képviselt célok **megfelelően integrálják** a környezeti szempontokat. A **specifikus célok**, valamint a **horizontális célok** szintjén is számos olyan cél került megfogalmazásra, mely szavatolja a Koncepció **környezettudatosságát**.

A területi hatásvizsgálat készítéséhez felhasznált közösségi, nemzeti és helyi szintű dokumentumokban található fenntarthatósági és környezeti szempontok alapján sor került a Koncepció **fenntarthatósági és környezeti értékelésére**. A vizsgálat eredménye azt mutatta, hogy a Koncepció jelen formájában **illeszkedik** a magasabb szintű dokumentumokban megfogalmazott célokhoz, elvekhez, súlyos ellentmondás nem került felszínre.

A Koncepció fenntarthatóságának értékelésére kidolgozásra került egy **fenntarthatósági értékrend**, mely a korábban említett dokumentumokban található szempontokra, elvekre, értékekre épített. A fenntarthatósági mátrix segítségével került sor az értékrend és a Koncepció tartalmának ütköztetésére, mely alapján azonosításra kerültek azok a területek, melyek ugyan nem jelenetős, de bizonyos mértékben súrlódásban állnak a környezeti, fenntarthatósági szempontokkal.

E vizsgálat alapján 3 olyan terület került kiemelésre, mely környezeti hatására fokozottan figyelemmel kell lenni: gazdasági-ipari fejlődés, közlekedési fejlesztések, turizmus fejlesztése.